UNIV. BIBLIOTH.
* 1905 *
HELSINGFORS

ANTINOUS

KIRJOTTANUT

VOLTER KILPI

HELSINKI
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

KUOPIO 1903
K. MALMSTRÖM'IN KIRJAPAINO

VOLTER KILPI

ANTINOUS

VOLTER KILPI on ennen julaissut:

Bathseba. Davidin puheluja itsensä kanssa. Hinta 3: 50.
Parsifal. Kertomus Graalin ritarista. Hinta 2: 50.
Ihmisestä ja elämästä. Kirjotelmia. Hinta 3: 25.

I

BITHYNIASSA

Satakielistä heläjöitsevät Bithynian metsät, ruusuista tuoksuvat Bithynian laaksot.

Siellä luikertaa hopeainen Sangarius hämyntummien metsien varjoissa, joissa satavuotiset korkeat puut seisovat iäisenä hämäryytenä ja levittävät virran ylitse elävän lehtikatoksen, jonka tiheästä holvikosta hintelät tulikukkaisat köynökset häilyvinä riippuilevat valjun vedenpinnan ylitse, luikertaa korkeiden jylhien vuorien välillä, joiden rinteet äkkijyrkkinä riippuvat juoksevan veden ylitse ja uhkaavina ja paljaina ylenevät huimaaviin korkeuksiin, kantaen kaukaisella laellaan, ikäänkuin taivaan sylissä, mitättömänä silmään näkyvän kaupungin tornit ja muurit, luikertaa

laaksojen halki, jotka levittäyvät riemuitsevana, heleiden palmulehtojen rajottamana ruusustona, jonka yllä taivaan kansi kylpee sinessä ja auringon kullassa. Siellä ovat metsät, metsät, jotka ylenevät ihmisen yllä kuin temppelinä, jonka rajattomassa rauhassa ihminen seisoo riippuvin käsin ja hiljenneenä, puut seisovat siellä iäisenä liikkumattomuutena, puiden välitse häämöttää silmään kostea hämärä vuoren seinä, jonka ratkelmista vesi hiljalleen tiukkuu ja hopeaisina suonina valuu vuoren vihervän sammaleen peittämää rintaa, yllä huojuilevat puiden korkeat latvat, juurilla, metsän epämääräisessä hämärässä näkee siellä täällä runkojen välillä jonkun korkean kalpean kukkasen varrellansa hiljaa häilymässä, ympärillä on rauha, ääretön hiljainen rauha, niin että yksinäinen linnun ääni jää kauaksi kajailemaan ilmaan ennenkuin häipyy seisovain runkojen välitse kaukaisuuteen metsien hämärään syliin. Mutta ovat siellä nekin metsät, joissa puut hämärtävät purppuraholvikkana yllä, joissa ruohostot metsän raskaassa ja tunkeassa hämärässä läikkyävät kukkasten punaisena ja keltaisena vaippana, ja joissa ihminen itsekin lehtikatoksen läikähtelevän läpinäkymättömän vehreyden, kukkasten humalluttavan värikirkunan ja tuoksuina huuruavan ilman keskellä

huumautuu kuin pisaraksi sitä raskaanhivelevää tuoksujen ja värien ja vehreysaaltoamisen vellontaa ja hämärtää kuin itsekin sieluineen umpinaisena punaansa kumpuavana kukkasen umpuna metsän raskaassa varjossa. Laaksoja on Bithyniassa, jotka ovat kuin kukkasten hukuttamat, punan laineena häilyävät ne laaksot, ilmakin läikkäilee tuoksujen raskauttamana niiden yllä, ja ympärillä ylenevät metsät runsaana vehreyden merenä, jossa näkee vaan pehmyttä ja tulvehtivaa lehvistöjen upeilua ja kukkataakkojen vaippaavaa nuokkunaa, itse taivaskin tämän kukkasparatiisin yllä samenee silmissä kuin purppuranusvaisena höyrynä uiskentelevaksi katokseksi, joka yhtä päätä ikäänkuin valuu ja valuu sulana punan ja kullan tulvana maailman avauvan kukkassylin yllä. Mutta on siellä niitäkin laaksoja, joissa ihanilla riemuisilla niityillä kukkaset seisovat suur- ja kirkassilmäisinä, joissa ympärillä ylenevät keveät korkeat puut, joiden häilyvillä oksilla linnut hopeaisesti visertelevät; kuin keveänä valkeana kirkkona nousee taivas niiden laaksojen ylitse, linnut uiskentelevat vapaassa ilmassa ja kukkaset näkyvät heleinä silmään, niinkuin heljää soittoa ovat ne laaksot ja ilma välkkyy kirkkaana niiden raikkaan kukkavälkkeen yllä.

Niin on Bithynia, ruusujen ja tummaras-

kaiden metsien maa, satakielien ja kaipaavain myrttien maa.

Mutta Bithyniassa, ruusujen ja lehvistöjen vehreässä Bithyniassa on kaupunkikin meren heleällä rannalla, kirkas valkea kaupunki, edessään meren laaja rannaton peili. Valkea on se kaupunki, selkeänä ja tarkkamuotoisena nousee se temppeleineen ja ylenevine pylvästöineen heijailevan veden peilin edessä kuin vetten helmasta silmään, kirkkaana ja valkeana seijastaa se silmään sinisen kevyen ilman rajottamana. Niin se kaupunki on ilman ja meren rajottamana kuin ylenevien temppelien ja keveiden ylhäisten pilaristojen sävellyttävä korallinen näky, mutta sen meren edessä heijailevan kaupungin takana häämyilevät vehreiden runsaiden metsien vellovat haahmot, jotka kuin suunnattomina pehmeinä aaltoina tulvivat joka taholta sen kirkaspiirtoisen marmorikaupungin ylle ja ikäänkuin vellovat hukuttamaan koko sen kaupungin ylitseuhkuvaan runsaus-syliinsä. Claudiopolis, heleä ja valkea marmorikaupunki on Bithynian laaksojen sylissä, kirkas on se temppelien ja pilaristojen kaupunki ja ihmiset vaeltavat sen kaduilla puettuina valkeihin keveihin togiin, mutta Claudiopoliin ympärillä läikkyvät Bithynian metsät, ja metsistä huuruu tuoksujen raskauttama ilma sen

selkeäpiirtoisen kaupungin ylitse. Niin siellä ihminen, kun katselee pylvästöjen ylenevää rauhaa, ja temppelien tyyntä ja syvää lepoa pilaristoillaan, itsekin ikäänkuin herää tyyneyden ja tyyntymyksen haluksi ja sointuisi joka liikunnossaan ja ajatuksessaan tyyneeksi ja tasaiseksi, koko olo asettuneena ikäänkuin marmoriin veistetyn kuvapatsaan tyyneen kylmäksi oloksi, otsa ja rinta päilyvänä lepona, mutta samassa hengittää taas sitä tuoksujen tulvahuttamaa ilmaa ja näkee taivaan, jolle metsien ja niittyjen vehreys-läike antaa ikäänkuin samean, huuruissa kylpevän värivaipan, ja sielu valahtaa siitä rauhottumisen ja sointumisen rajasta muodottomaan ylitsekumpuavaan läikehtimiseen, johon ihminen koko oloineen herkähtää.

Bithyniassa, ruusujen ja hämärtävien metsien maassa on Claudiopolis, kirkas marmorikaupunki, joka ylenee selkeiden pilarien ja temppelien sointuna merenpeilinsä edessä, mutta jonka ympärillä metsien ja lehdikköjen salaperäinen vehreysmeri runsaana ja hukuttavana lainehtii.

I

Antinous pitää otsaansa kätensä varassa, istuu kivellä, kyynärpää polvea vastaan ja tuijottaa metsään, metsän syliin.

Siinä se metsä häilyy tummuutena yllä ja ympärillä. Puut nousevat, ylenevä runko ylenevän rungon takana, taampana häviää kaikki sulkeuvaksi himmeyden seinäksi ympärillä, yllä kattaa latvojen läpinäkymätön lehvistö metsän umpinaisen salin. Siinä jalkojen edessä luikertaa kalpea puro puiden juuria, sen kelmeäkalvoisessa kuvastuksessa näkee liikkumottoman hiljaisen metsän toistamiseen parkkisine, ylenevine, toistensa taakse peittyvine runkoineen ja raskaasti huojuvine lehtikatoksineen, jonka holvikosta tulikukkaiset

köynnökset hinteloina riippuvat vettä kohden ja ikäänkuin pisartavat helakanpunaiset varjonsa puron liikkumattomaan kuvastukseen. Pyörryttävänä hiljaisuutena ja liikkumattomuutena seisoo metsä, silmä hukkuu toistensa taakse häviäväin runkojen seisontaan, joka etäämpänä ja etäämpänä tihenevänä seinänä sulkee ihmisen olon ja mielen yltʼympäriltä, yllä huumenevat aistit taajan elävän lehtikatoksen tuntemisesta, joka sankkana ja raskaana huojuu yllä ja levittäytyy ympärille yhtyen kaukaisuudessa runkojen kanssa niiden sameaan sankkaan taustaan, joka seisahtaa ihmisen mielikuvituksen ylt'ympäriltä.

Umpinaista on siinä metsässä, ja raskaana lumoavana hämärryksenä tuntuu se vereen ja oloon. Mielikuvitus seisahtuu vangittuna sen metsän näkemiseen ylt'ympärillä. Puiden juurilla tuoksuavat suuret punan- ja kellanhelottavat kukkaset ja ilma runkojen välillä on raskas häilyäväin köynnösten lemusta, kummallisesti vaippaa ja uuvuttaa se tuoksujen höyry ihmistä. On niinkuin metsän suljettu umpinainen hämärrys kasvaisi ihmisen sieluksi ja kuin raskaana lemuileva ilma usvailisi ihmisen vereksi. Katoo itsestään ja seisahtuu lumoutuvassa sielussaan liikkumattoman metsän seisonnaksi.

Antinous istuu, kätensä lamauvina, ja tui-

jottaa, mitään yksityistä havaitsematta, metsän lumoavaan syliin. Kummallinen hervottumus levittäytyy hänen mielensä ylle. Koko se metsä tulee kuin yhtenä tuntona hänen sieluksensa, hän tuntee silmillään yhtä haavaa ylenevät puunrungot ympärillä ja metsän hämärän seisovan sisustan, jossa lehvistö hiljaa ja raskaasti liikkuilee, ja jonka suljetussa varjossa kukkasten tukahuttava lemu liikkuu. Niin on kuin hämärtäisi veressään jokainen lehden liikunta ylhäällä puussa ja ikäänkuin jokainen tuntoonsa tuleva kukkasen näky tuntuisi lämpimänä sykähdyksenä veressään. Yhtähaavaisena liikkuvana väriusvana läikähtelee koko ympäröivä metsä hänen sieluksensa ja vaippaa varjoovasti koko hänen olonsa.

Niin valahtuu ihminen kuin metsäksi ympärillä. Verta varjostaa ja värjää metsän hämärä ja kukkasten puhkeilu, koko tunto on metsän umpinaisena kuvana läikähtelemistä. On kuin hukkuisi mieli kukkasten hämäräksi punaksi tai kuin puhheisi metsän hillitty raskaslemuinen henki ihmisen vereen. Liikkuu kuin omasta olemisestaan ja liittyy tuntevana vellovana usvana kaiken myötä ympärillään. Omassa itsessään tuntee valahteluna jokaisen lehden hamuilevan liikunnan ja jokaisen, silmän tunnettavaksi pulpahtavan kukkasen vä-

ripisaran. Lainehtii tuntemisena, koko sielu on lehtikatoksisen metsän suljettua ja umpinaista liikkuilemista ja tuoksujen ja värien uiskentelemista. On siinä metsän keskellä kuin paikalleen lumottu kukkanen, jossa metsän koko elämä värehtii.

Niin istuu Antinous metsässä, sielunsa metsäksi liikkuvana. Silmänsä lepäävät metsässä, joka unnuttavana rauhana taajenee ylt'ympärillä, kätensä ovat vaipuneet kummallekin polvelleen ja lepäävät aunneiksi herpouneina siinä. Silmänsä, kun hän katsoo sinne metsien väriin, suurenevat ja tummenevat hetkittäin äkillisesti ja samassa puhkee rinnastaan pidättyvä huokaus, kuin olisi hänessä puhkeemassa halu hälvetä itsestään siksi kaikeksi ympärillä. Rajatonna uumoilee metsä yllänsä ja kasvien verenä lainehtii maa ja ilma.

II

Apollon temppelin edessä seisoo Antinous, katselee Apolloa, Apollon kuvaa temppelin edessä. Ympärillään ylenee Claudiopolis marmorisena, aurinko katselee hoikan palmun ylitse, joka häilyvänä seisoo temppelin terävänä näkyvässä kulmassa ja levittää lempeän viherjän viuhkansa temppelin valkeata seinämää vastaan, ympärillä liikkuu ihmisiä väljäin ja valluisten pilaristojen varjoissa. Apolloa katselee nuori Antinous, Apollon ylhäisenä seisovaa kuvaa, katselee liikkumatonna, vartalonsa hiukan eteenpäin kumartuneena, toinen kätensä on heikosti kohotettuna sivullaan, toinen holhoo togaa, joka suorissa poimuissa laskeuu nuorta vartaloansa alas. Päänsä on kevyesti kumartuneena, kun hän siinä katselee.

Mikä lepo sen Apollon silmissä, siinä kun se marmorisena näkyy? Ylhäisenä se seisoo, otsa ylennettynä, kohotetussa kädessä lyra. Antinous seisoo totisena ja liikahtamatonna kuvan edessä. Silmänsä seuraavat jokaisen jäsenen joustavaa muotoa. Niin siitä kuvasta säveltyy ihmiseen kuin aaltoavain viivojen häilyvä tuudinta. Mieli keinuu hyväiltynä solavain muotojen myötä ja koko ihmisen sielu sulaa liuenneena sen kuvan ylle.

Tuntee kuin itsessään jokaisen jäsenen muodon. Näkee rinnan, jonka joustava keveä kupu kutoutuu kun oman rinnan notkeaksi kiinteydeksi. Näkee kohotetun käsivarren kaarean solavan muodon ja polven hoikan ja kimmoisan pyörön, näkee vyötäisten valmiin ja notkean ympärystän, ja jalkojen joustavan kiinteän kimmon, ja tuntee joka jäsenessään itsensäkin notkeana ja täydellisenä. Näkee ylennetyn otsan ja kirkastuneet silmät sen alla, näkee lyran herkkiä kieliä koskettelevat sormet ja on kuin selkenisi omakin otsa yhtä kepeinä ja tyyninä leijaaviin ajatuksiin ja kuin säestelisi tyynenä tuudittuvan mielen kangastuksia metallikielien valuinen keveä helähtely.

Niinkuin aalto, tuudittava muodostava aalto kulkee ihmistä, siinä kun seisoo ja katsoo kirkastuvaa Apolloa. Eikö herää

käsivarsi pyöreämpänä ja eikö taivu käden nivel notkeampana ja hienompana? Rinta hengittää kevyenä ja kiinteänä, vyötäisten joustava notkeus herkkyy, tuntee kätensä ja olkansa, tuntee polvensa ja jalkainsa nivelet täydellisinä ja kauniina ja liikkumaan valmiina. Niin hypähtäisi esiin kuin joka jäsenessään notkeana kimmoisuutena ja kajahuttaisi ilmoille olemisensa kevyen riemun, mutta sitte valuu otsan ja silmien valaistu loisto ihmisen lävitse ja hillittynä ja valaistuna tyyntyy täydellisyytensä keinuntaan.

On tyyni ja kirkas, mieli kuin marmorin rauhana. Tuntee jäsentensä sopusuhdan, tuntee sielunsa peilailevan olon, ja on koko olossaan kun meren päilyilevää peiliä, joka tyyntyneenä rannattomana lepona kangastellen heleilee. Onnellisena kauneutena häilyilee koko ihmisen tila. Ajatukset soutelevat mieltä, kuin joutsenet heijailevan veden kantta, sielu liikkuilee tyyntyneinä hyväilevinä uneksumisina ja koko olo on kuin hillityn hivelevän aallon keinuttama ja lempeässä sylissään kantama.

Niin seisoo Antinous liikkumatona ja katselee, toinen kätensä riippuvana, Apollon kuvaa. Niin ovat ajatuksensa kuin ottaneet koko hänen olonsa ja sieluineen sulaa hän itse Apol-

lon muotoon, koko mielensä häilyy Apollon kuvana. Siinä liikkuu ohitse togapukuisia ihmisiä, ympärillä häämyilevät valkeat pilaristot, ja ylhäällä taivaalla vaeltaa korkea aurinko marmorisen kaupungin ylitse, se kaikki on sentään vaan kuin etäisenä epäselvänä unena läsnä Antinouksen tunnossa, hän seisoo Apollossa silmänsä vaan ja juo sieluunsa Apollon kuvaa, hälvenee sieluineen Apollon näkyyn, koko se valkeneva kaupunki ympärillä on aistimissaan läsnä vaan kuin tunteitansa keveästi säestelevänä sointujen kosketteluna.

III

Antinous istuu, istuu huoneessaan yksin ja miettii. Edessään heittää suihkulähde ilmaan välkkyvän kaaren, joka ilmassa säteillen palaa marmorialtaaseen, jonka partaitten välillä vesi heleänä ja läpinäkyvänä häilyelee. Antinous on nostanut toisen polvensa polvelleen, istuu ja tuijottaa ilmassa edessään kiertävään vedenkaareen, otsansa on heikosti rypistynyt. Veden hiljainen loiskina, kun se putoaa marmorialtaaseen on ainoana äänenä korkeassa marmoripilarisessa huoneessa, jonka katosta valo tasaisesti levittäytyy ympärille. Putoavan veden helähtely säestää ja tuudittaa ajatuksiansa.

Mitä on elämä? Onko se kuin veden-

kaari, joka kevenee lasisenkirkkaana ja välkkyelee ilmassa, sitte heläjöivästi sammuen marmorialtaan heleään liikkumattomaan veteen? Antinous istuu, seuraa silmillään vedenkaarta, kun se selkeänä hopeasuonena nousee korkealle ja ylhäällä sitte hajautuu ilmaan moniväriseinä helminä, jotka helähdellen putoavat marmorialtaan veteen ja saavat sen pinnan hiljaa heilahtelemaan. Onko elämä soinnun keveytenä heleilemistä, ja onko elämän joka hetki pisara pisaralta kauniiksi selkenevää ylentymistä? Onko elämä ihmisen heräämistä keveäksi ja soivaksi kauneudeksi?

Niin ihmeellisen kaunista on elämä joskus elää. Sielu on kuin vapaiden ilmojen sineä, niin kirkas ja kevyt, jokainen ajatus herää mielessä vapaana ja kevytsiipisenä, kuin visertävä lintu, joka joka hetki voi yletä taivaitten sinikeijuviin avaruuksiin leijaamaan, mieltä säveltävät niinkuin valuisten sointujen kosketukset, tuntee koko itsensä, sielunsa ja jokaisen jäsenensä sykähtyneenä, keveästi liikkuvana notkeutena. Ajatukset ovat mielessä kuin seesteistä aamumerta uiskentelevat linnut, jotka hyväiltyinä antavat aaltojen kantaa itseänsä sinne tänne, milloin ne liikkuvat oman muodon täydellisyydessä, häilyävät oman olkapään kiinteässä notkeassa kaartumisessa ja oman

rinnan väljänä ja vapaana hengittävässä kuvussa, tai oman käsivarren pyöreässä ripeässä voiman sykähtelyssä, milloin ne taas liitelevät ilmojen auteireisen seesteen kannattamina ja häilyävät utupilvien myötä taivaan siniselkeätä väljää lakea, tai nousevat ne notkeina ja ihananluottavina kuin marmorijalustoiltaan ylenevät ylhäiset pilarit ja seisovat luottavan tyyninä ja täydellisinä kultaisena kuvastelevan maailman keskellä. Niin on kevyttä ja täydellistä ihmisen olla, jokainen tunne on ihmisen liikkumista ihanana, jokainen ajatus on tämän tuntemisen loistetta ja koko ihmisen olo päilyävää kauneuden heleilemistä.

Antinous katsoo, silmänsä kuin sisällisesti valaistuina, vedenkaaren säteilyyn, hengityksensä käy tasaisena ja kevyenä. Hetkeksi ylenevät silmänsä ja vaeltavat huonetta ylt'ympäri katseella, joka ikäänkuin kylpee autereisessa hurmausmeressä. Siinä nousevat ympärilla hoikat ja valkeat pilarit, jotka keveänä ja norjana jännityksenä kannattavat katoksen marmoriliistakkeita, niiden pilarien sorjien ja selkeästi ilmaan piirtyväin vartalojen välitse näkyy silmään seinien, kevythaamuisten pilastarien rajottamat ja säveltämät suunnikkaat tasot, jotka avautuvat ilmaisina kuvina, joiden etäisiin valkeneaviin maisemiin silmä hyväiltynä

jää uneksumaan. Ihanana jättää Antinous silmänsä harhailemaan niiden maisemakuvien elyseeisiä, rauhottavia etäisyyksiä, joissa ihanat tuoksuvat vedet loistelevat, rannoillaan ylhäiset puistot, joiden vihannasta valkeat pilaritemppelit hohtavat auringon valaisemina. Uneksuvana jää silmä niiden maisemien valaistuun näkyyn ja sielu viekottuu tuudittumaan niiden maisemien autereisten haamujen myötä. Kuin ihanuuden kannattamana liikkuu ja hälvenee ihminen.

Kuinka kummallisen kultaisen ihanaa on ihmisen olla! Niin on kuin kylpisi ihmisen sielu kultaista merta, jossa jokainen aalto hurmauksena huuhtoo ihmisen oloa ja vie häntä suloisessa unohtuneessa kuoleentumuksessa mukanaan. Koko ihminen on kuin ihanuuden sointuun häilyämistä ja hälvenemistä, jokainen tunne herää kuin sävelen aaltona ja kulkee rikkaana ja tasottavana ihmisen oloa, jokainen ajatus ihmisessä on niinkuin aalto, johon meren hohteleva syli virkoo ja jonka liikunnossa se kullanvälähtelevänä häilyy. Kuin yhtä mukauvaa hiveltymiseen antaumusta on koko ihminen, ja herkkänä ja taipuvana tyyntyy ja päilyy koko tahdottomassa olossaan.

Mutta onko ihminen aina näin hälven-

neenä soinnun tuudittumisena? Antinous on katsellut kauan niiden, pilarien takana heijailevien maisemien unelmiin, kunnes silmänsä viimein unohtuneina ovat jääneet tuijottamaan yhteen kohtaan ilmassa. Eikö ihmisellä ole toisiakin hetkiä, jolloin ihmisen sielua kattaa kuin sitova lumous? Jolloin maailma levittäytyy kuin umpinaisena katoksena ihmisen ylle ja ympärille ja sulkee hänen kuin vangittuna itseensä? Jolloin ihminen on maailman keskellä kuin umpinainen paikalleen sidottu kukkanen, jonka ainoa olo on uumoilevaa värjymistä luonnon rinnalla, luonnon veripisarana, joka on sidottu ja lamattu olemasta mitään selkenevää ilmaisan ylenevää soinnun keveyttä, on ainoastaan värien ja tuoksujen pulpahtuvaa, paikallaan kumpuavaa olemista, jonka ylle maailma hämärryksenä levittäytyy?

Eikö ihminen toisinaan ole kuin sameata ja rajatonta sisältään kumpuamisen halua? Niin on kuin kukkanen hämärän metsän sylissä, joka alati halajaa hälvetä ja haihtua, mutta joka alati on sidottu sijallensa ja suljettu itseensä ja sitte tämän rajattoman täyttymättömän halunsa haikeassa kipeydessä vuotaa lehtiensä hykähtyneeksi, sairastavan-tuliseksi punaksi. Niin ihmisessä sisällisesti läikkyy, kuin rajaton rannaton meri, joka joka

hetki kumpuu ja tulvii, mutta sitte onkin ihminen myös kuin alati itseensä sidottu ja itseensä lukittu ja alati voimaton tyydyttämään tätä sisällistä hälvenemisen haluaan. Ihminen on niinkuin maailman rinnalle, maailman sitomaksi halvattu elämänpisara, jossa aina on liikkumassa kokonainen meri rajatonta halaavaa haihtumisen kaipausta, mutta joka aina ja iäti jää hervottomana tähän täyttymättömään kaipaukseensa. Niin on ihmisen koko mielentila joskus nousevaa, uumoilevaa sumeena usvailevaa liikkumista, on koko ihminen suurta ja sairasta haihtumisen halua, eikä ennen tunnu lievittyvänsä olemisensa haikeasta kipeydestä ennenkuin saisi nyyhkytyksi itsensä olemisensa sitovista koleista rajoista ulos ja saisi leijailla ilmojen vapauksia. Ikäänkuin itsestään paisuu ihminen joskus, ja valuisi äärettömänä äärettömyyksiin, niin on ainoana haluna koko olemisen tunto.

Tyhjästi tuijottaa Antinous ilmaan eteensä ja kasvoillaan värjyy suuri sairaus. Miksi pitää ihmisen olla, kuin olisi elämä joskus hetkittäin hänelle kovaa ja hantelaa koleutta, joka runtelee hänen tuntoansa ja jonka kosketusta hän ei kestä ajatella? Miksi on ihminen joskus muodotonta sisällisyyttä, jonka ainoana alati kytevänä pyrkimyksenä on vallettua, val-

lettua rajattomana, ja miksi tämä ihmisen rajaton halu aina jää täyttymättömäksi ja aina ihmistä sairaaksi sulattavaksi?

Niin katsoo Antinous eteensä ja ajattelee, rinnastaan nousee silloin tällöin imevä ja sairas huokaus. Siinä edessään helähtelee yhä suihkulähteen vesi marmorialtaaseen ja pilarit seisovat valkeina ja kevyeinä ympärillä. Siitä ei Antinous sentään huomaa mitään, silmänsä tuijottavat vaan epämääräisinä ilmaan, ja jokainen jäsenensä on sammunut liikkumasta. Viimein vasta sulavat hänen silmänsä taas seuraamaan vedensuihkun nousua ilmassa, hän jää katsomaan vedenhelmiä, kun ne välkkyvät ilmassa ja sitte lempeästi helähtäen putoavat veteen altaassa, ja näyttää kuin ajatuksensa vähitellen tuudittuisivat kuuntelemaan sitä veden helmistä pisartelua. Silmänsäkin heräävät lempeämmiksi siinä ja kasvonpiirtonsa ikäänkuin herkkenevät. Tuntuu kuin jokainen helähtelevä vedenpisara helähtäisi värjyvästi hänessäkin ja hellittäisi hänen sielussaan ajatuksen kuin leppeyttävän vapahtavan kyynelen.

Miks'ei ihminen aina sointuna keinu? Miksi kärsii ihminen rauhattomana, miksi hiutuu ja uupuu sisällisenä haikeutena joskus ja tuntee elämän kuin haikean kärsimyksen? Oi,

jos saisi ihminen aina hiljaa kajaavana sävelenä tuudittua! Saisi olla sulana, saisi levätä häilyvänä tiedottomana kauneuden kajaamisena ja liukua viivojen ja muotojen ihanana sopusointuna! Saisi olla ainaisena asettuneena kauneuden päilyntänä! Miks'ei ihminen aina saa siten soida, miksi sumettuu sydän rajattomiin kipeyttäviin halajoimisiin ja miksi kärsii ihminen?

Antinous katsoo ja katsoo vedensuihkuun, joka nousee ja nousee ja sitten pisartelee veden helminä alas. Ajatuksensa tuntuvat tuudittuvan, jokainen helähtävä vedenhelmi näyttää ikäänkuin leppeyttävän hänen uuteen sulaneempaan ajatukseen. Kasvonsa ovat herkät ja näyttää kuin häilyisi hän sieluineen mukana kun hän silmillään seuraa veden hiljaista häilyämistä altaan marmoripartaitten välillä.

Missä, missä olisi se levon ihana kaupunki, jossa ihmisen olo olisi kauneuden tyyntä lepoa? Missä olisi se maa ja taivas, jossa ihmisen sielu selkenisi sointujen rauhaksi? Sulanutta ja leppeätä olisi siellä olla, sopusointujen häilyntänä siellä kangastelisi olonsa. Kauniina siellä lepäisi ihmisen jokainen jäsen ja kauniina lepäisi mieli kuin aalloista tyyntynyt rannattoman meren heijaileva peili. Rauhansa päilyntää olisi ihminen siellä, jokainen toivo

ja jokainen halu silittyneenä ihmisen sielussa, ainoastaan suurta tyyneyden kuvastusta koko ihmisen olo. O, kaunis olisi ihminen siellä, ja kauniina purjehtisi ihmisen hiljennyttä sielua jokainen ihana ajatus ja ihana tunteen valaistus. Olisiko maan päällä semmoista levon kaupunkia ja semmoista levon ihanata maata? Sinne olisi ihmisen suuri kaipaus ja sinne hakisi ihmisen sielu ihanana itsensä. Olisiko sitä kaupunkia ja maata maanpäällä?

Antinous istuu, hän on nostanut otsansa holhoavalta kädeltä, ja silmänsä harhailevat kuin unena soivan suihkulähteen ja kevyeiden pilarien ohitse ikäänkuin jonnekin uneksumisten epämääräisiin valkeneviin kangastusmaihin.

II

ATHENASSA

Athena, kaupunki, jonka ylitse Parthenon loistaa, Athena, ylhäisten pylvästöjen ja kirkkaitten temppelien marmorikaupunki. Kuvapatsaitten valkea kaupunki ja kauniiden ihmisten lempeä hiljainen kaupunki.

Sinenä rakentuu rajaton taivas kirkkaan Athenan ylitse, valkeana hohtelevan kaupungin ympärillä häilyy öljypuupuistojen vaaleankimalteleva meri, taustassa hälveilevät Hymettoksen auringon huikaisemat rinteet. Niinkuin helmenä hohtaa ja hymyy ihana Athena valkeine temppelineen ja valkeine ilmaisine pylvästöineen öljypuumetsikköjensä raikkaan vehreyden keskellä, yllänsä taivaan kaareuva kepeä sini.

Kirkas Athena. Tyyninä aukeavat Athenan kadut ja torit, vierillään pylvästöjen keveät

ylhäiset ryhmät. Levollisina ja juhlallisina näkyvät temppelien päädyt pilarijalustoillaan, katujen vieriä reunustavat kuvapatsaitten valkeat rivit, jotka siinä ihanan ilman syleileminä näkyvät silmään tyyneyden taivaisan levon ilmestyksinä. Selkeinä piirtyvät temppelien keveät muodot taivaan sineä vastaan, heleinä seisovat pilarit kirkkaassa ilmassa ja huikaisevan selkeänä kaartuu taivas koko sen kirkkaan kaupungin ylitse. Hiljaista on siellä kirkkaassa Athenassa, tyyntä ja hillittyä on siellä, ihmisetkin vaeltavat siellä ylenevien pilariryhmien ja valkeitten kuvapatsaitten välillä tyyninä ja hiljaisina, liikkuvat valkeissa puvuissaan siellä ilmaisten pilaristojen alla toistensa keskellä hillityntasaisina ja kaunisliikkeisinä, kuin eläviksi heränneet keveäoloiset veistoskuvat.

Kirkas Athena, tyyni ja hiljainen Athena! Kaupunki, joka nousee ihmisen ylle kuin marmoriksi tyyntynyt, marmorissa lepäävä taivaan näky, siellä säveltyy ihminen tyveneksi, ja sielunsa sointuu kauniiksi ja hillityksi. Tyyneenä ja lempeänä rauhallisuutena herää ihminen siellä, jokainen hänen jäsenensä säestyy kauniiksi ja täydelliseksi, jokainen hänen liikuntansa on tasaisuutta ja sopusuhtaa, hänen mielensä asettuu lävitsenäkyvän heleäksi ja paaltaa tyyntyneet tunteensa

esiin kuin kirkas selkeä lampi pohjansa valkean sannan. Niin ihminen herää siellä kuin jokaisessa jäsenessään ja jokaisessa tuntonsa liikahduksessa täydellisenä kauneudenilmestyksenä, jonka kaikki olo on muodon hillittyaaltoista rytmistymistä, ja jonka jokainen ajatus ja tunto ovat hänen kauneusolonsa tyyntä ja selkeätä heijastusta.

O, Athena, jonka ylitse Parthenon loistaa ja jonka katuja veistoskuvat ja ylevät pilarikujanteet reunustavat, sinä levon ja kauneuden marmorikaupunki, taivas ylläsi rakentuu syvänä korkeana sinenä, ja itse sinä, ihana temppelikaupunki, ylenet vaaleanviherväin öljypuumetsikköjesi keskellä kuin selkeän seesteisen marmoriunen temppeli- ja pilari-ilmes tyksenä. Athena, kauneuslevon kirkas ja tyyni kaupunki, jonka pilaristojen varjossa ihminen käyskelee mieli ja sielu hienon hillityn tyyntymyksen aallon sävellyttämänä.

I

Athenaan on Antinous tullut, käyskelee Athenassa, veistosten ja temppelien kaupungissa.

Ovatko ihmiset ihanammat Athenassa? Onko taivas selkeämpi ja korkeampi Athenan yllä kuin muualla? Ja onko kaupunki itse heleä ja heijaileva taivaallisen olon näky? Niin rauhallisina näkyvät ihmiset, astuvat tyyninä toistensa keskellä, jokainen heidän liikuntansa on notkea ja taipuva ja jokainen heidän puheensa hivelee hillityllä tasaisuudellaan mieltä. Ja aurinko, joka levollisena kirkastaa kaikki, valaisee ylenevät pilarit ympärillä selväpiirtoisiksi ja sulkee jokaisen ihmisvartalon tarkkamuotoiseksi kuin marmorista leikatun veistoksen.

Antinous käyskelee ja mielensä seestyy. Hän katselee temppeleitä, katselee yleneviä pilaristoja ja veistoskuvien rivejä ja sielunsa tyyntyy kuin lepäävän meren selkeydeksi. Hän katselee käyskeleviä ihmisiä, katselee heleilevien pilaristojen varjostoissa seisoilevia ihmisryhmiä, ja tuntee oloansa valuvan kuin aallon, joka hiljaa ja hiljaa muodostelee jokaista hänen liikuntoansa ja jokaista hänen vartalonsa asentoa.

Niinkuin notkea, notkeneva taipumus kulkee jäseniänsä. Kun hän astuu, tuntee hän vartalonsa liikunnon norjempana kuin ennen, kun hän liikuttaa kättänsä, liikkuu se taipuvammassa kaaressa kuin ennen. Sielunsakin liikkuu selkeänä ja sulavana, minne hän silmänsä nostaakin, aina on ajatus valmiina ja täydellisenä mielessään läsnä. Niin on koko olonsa kuin asettunutta kauneustyyneyttä ja jokainen hänen mielensä liikunto ja jokainen hänen ruumiinsa liike ovat sen rauhan ihanaa säteilyä.

Athenaa, veistosten ja temppelien tyyntä kaupunkia käyskelee Antinous, ja mielensä ja koko olonsa päilyy tuudittavassa asettuneessa levossa.

II

Propylaoille on Antinous seisahtunut ja katselee Athenaa jalkainsa edessä.

Kahdenpuolen ylenevät pilarit riveinä, seisovat jatkuvana ylenevänä rivinä yllään ja allaan, pilarien väleissä seisovat veistoskuvat levollisina. Pilarien välitse näkee kaupunkia, jonka ylitse temppelit kohottavat tyyneet, pilareilla lepäävät otsikkonsa, jotka heleinä näkyvät ilman sineä vastaan, näkee kaupungin ylitse auringossa kylpevään lehtimetsien mereen, jonka häilyvän ja kevyen vehreyden takana ylt'ympyri avautuu merten voimakkaan sininen rannaton vyö. Ikäänkuin ilmoja liihotellen näkee korkeudesta tämän kaupungin ja lehtimetsien ja meren valaistuksen edessään, ylenevät

marmoripilarit vierellä juuri rajottavat sen maiseman näyn selkeäksi, ilmalla ja sinellä ja kaupungin valkeudella täytetyksi tauluksi.

Antinous seisoo, antaa silmäinsä vaeltaa pilarien ylenevää juhlallista riviä, katsoo veistoskuvien vapaata levollistuttavaa seisontaa, tuntee pilarien välitse Parthenonin haahmon, siellä kun se mahtavana ja levollisena lepää pilareillaan ja jää silmillään viimein Erechtheionin näkemiseen, siellä kun se taampana häämöttää hulmupoimuisten Karyatidien kannattamine kattoineen silmään. Hyväiltynä ja hiljenevänä häilyy olonsa ja kun silmänsä viimein erottauvat Erechtheionin keveinä lepäävistä muodoista, jää hän ajatuksettomana katsomaan pilarien välitse aukenevaa, pilarien reunustamaa kaupungin ja kevythäilyäväin metsikköjen ilmaisaa taulua.

Tulevat kuin tuutivat aallot ja laskeuvat nukkumaan mielellänsä. Hän tuntee kuin valuisi jäseniänsä sävellyttävä muodostava aalto, jonka hivelemäksi hän tahdottomana jättää itsensä. Niinkuin notkeuden säestys sulattaa ja silittää ruumistansa, mielensä häilyy kuin hiljaa hyväileväin aaltojen kannattamana. Siinä hän seisoo, taipuvissa poimuissa lankee chlamys vartaloansa alas, sen taipuvan viitan alla tuntee hän vartalonsa notkeana ja täydellisenä.

Tuntuu kun säveltäisi jokainen verenpisaransa vierintä häntä kauniimmaksi siinä kun hän mielensä hyväilemänä seisoo ja tahdottomana antaa kauneuden tunnon tuudittaa itseänsä.

III

Afroditein edessä seisoo Antinous, katsoo ylhäistä Afrodite-kuvaa

Korkea Afrodite, suuri Afrodite, jumalatar! Ylevä ja ihana Afrodite, kauneuden ja rakkauden polvistuttava jumalatar.

Niin näyt ihmiselle kuin täyttyneen kauneuden paalteena. Katsoo sinun ylennettyä oloasi ja koko sielussaan kangastaa ja häilyy sinun ilmestystäsi. Katsoo olkapääsi kiinteätä hyväilevää täydellisyyttä, katsoo rintasi kukkuloiden puhdasta kaareuvaa muotoa, seuraa silmillään vyötäistesi kiinteänä ja hienona pyöreyvää ympärystää, ja niin loistat ihmiseen kuin täysiloistoisen kauneuden armahtavana aurinkona. Tuntee hyvänä vaatteesi alta paaltavan polvesi pyöreän muodon ja paljastuneen

jalkasi täydellisen kauneuden, värähtyy sieluksensa kun tuntee pääsi soreaa kaarevaa asentoa ja kaulasi kenoa, ja hiustesi reunustama otsasi tuntuu hyvänä kauneutena sielussa läsnä. Olet ihanuuden täydellisyys, korkea, ylhäinen Afrodite, sinun koko olosi paaltaa yhtenä tyynnyttävänä ja hyvänä täydellisyytenä ihmisessä läsnä ja kangastavasti hälvenee sieluineen sinun ihanana armahtavan ilmestyksesi ylle.

Jokainen toivominen ja jokainen tahtominen sammuu edessäsi ihmisen mielestä. Sinun näkösi täyttää ja täydellistyttää ihmisen kaipauksettomaksi lepäämiseksi. On kuin sammuisi kaikki muu mielestä ja olisi vaan sinun täydellisyytesi loisteen herkkää tuntemista ja sinun täydellisyytesi loisteeseen haihtumista, suuri Afrodite. Afrodite, itseesi tyventynyt kauneus, Afrodite, itseäsi loistava jumalatar, sinä loistat armona jokaiselle ihmiselle, jolle näyt, sinun näkemisesi on jokaiselle ihmiselle tyytymykseksi ja tyyntymykseksi; sinä loistat jokaiselle ihmiselle kuin aurinko levolliselta taivaalta. Jokaiselle olet sinä armollinen ja jokaiselle kaunis, sinä suuri, sydämen tyynnyttävä ja kaipaukset sammuttava, armon ja levon jakaja, Afrodite!

IV

Neito lähteen reunalla, ruukkua kantava neito, pysähdy! Pääsi kallistunut asento, ruukkua päälaellasi holhoavan kätesi kevyt taivunta ja pukusi riippuvat liehuvat poimut liukuvat suloutena sieluuni. Pysähdy neito, että kauemmin saan katsoa käsivartesi kaunista kaartoa pääsi ylitse, kallistuneen pääsi lempeätä suloa ja vartalosi kevyen puvun syleilemää, norjaa muotoa.

Olet kaunis. Sanomattomana sulona kurottautuu pääsi ylitse taipunut kätesi, sen muotojen lempeät taipuvat viivat sulavat kuin kauniina sointuna sieluun, kohotetulta käsivarreltasi riippuu pukusi liehuvina hulmuina ja liittyy kaareuvissa poimuissa sulavasti armaan

nuoren vartalosi ympärille. Katselen kaulasi korkeata ja hentoa pyöreyttä, katselen ruukkua kannattavan pääsi suloista kallistumista ja kiharaisten hiustesi löysää solmua kaareuvalla kaulallasi ja palvelen sielussani sinua.

Kaunis olet sinä, ja jokainen jäsenesi suloinen olo on huomatessa sielulle hyväilyksi. Niin sielu lempeänä tuudittuu sinun näöstäsi, kuin olisi sinun nuorta ja hyvää oloasi. Niin olkapääni hentona pyöreytyy kuin sinun hieno ja norja olkapääsi, niin käteni aaltoo kuin sinun lempeänä taipuva kätesi ja jalkani lepäävät arkoina polun sannalla kuin sinun sykähtävä paljas jalkasi. Kokonaan olet minussa, kaunis, ruukkua kantava nuori neito ja sieluni värjyy sinun hentoista joustavaa oloasi tuntiessani. Viivy hetki vielä, o neito, viivy liikahtamatta sulossasi, että saan hetken vielä tuudittaa näköäsi sielussani ja hetken vielä suloutua säveliksi näöstäsi!

V

Endymion!

Sieluineen häilyy yllesi siinä kun lepäät, huulesi puol'avoimina, rintasi kohoovana. Katsoo sinua ja häilyy sieluineen kasvonpiirtojesi yllä, häilyy vartalosi ja jäsentesi yllä, joita unen raukeus valuu.

Niinkuin liuenneena sulaa yllesi. Katsoo kasvojasi ja otsaasi, jota hiukset pehmeästi kaartavat, katsoo pehmeitä avoimia huuliasi ja taipunutta kaulaasi, katsoo rintaasi, joka kohoo nauttivaan hengitykseen ja kättäsi, joka riippuu velttona ja avoimena vierelläsi, ja tuntee herkkänä koko olosi. On kuin omaa ruumista valuisi unen raukaseva hellittävä aalto. Avautuvat omat huulet ja pää kallistuu lepoa

hakevana, tuntee taipuneen kaulansa helpon hyväilevän jännityksen, rinta liikkuu raukeana nauttivana hengityksenä, käsivartta heruu pyöreyden lepo ja herpouvana aukenee riippuva käsi.

Häilyy sinuna, Endymion. Unen humala raukasee ja hellittää joka jäsentä. On kuin liikkuisi itsestään, sitomattomana, ja liuenneena aaltoisi sinuna, lepäävä Endymion. On kuin suloutuvaa liikkumista ja haihtumista koko olo, höllenee kuin ihanana sairautena koko ihminen, ja ainoana usvailevana haluna on antauvan herkästi hälvetä itsestään näkemyksensä ylle. O, Endymion, olosi raukauden yllä häityy ja olosi raukeuteen sulaa, ja on sairas siitä ett'ei vielä herkempänä hälvene ja haihdu yllesi.

VI

Antinous ajattelee.

Mitä on kauniina oleminen? Onko se sydämen suloista halajoimisen haikeutta? Onko ihminen kauniina sulanutta, ihanan kipeätä halajoimisen herkkyyttä?

Vai lepäämistäkö on kauniina oleminen? Lepäämistä olonsa tyyneessä ja hiljenneessä rauhassa, jolloin ihmisen sielu ja maailma ympärillänsä päilyvät yhtenä kuvana, kuten tyyntyneenä iltana taivas ja meri meren heijailevassa kuvastelevassa sylissä?

Antinous ajattelee, käsi otsallansa.

Niin joskus haikeutuu ihminen kuin imisi suuri hiljainen suru sieluansa. On koko mieli häilyävää haihtumaan halaavaa sumetta, koko

oleminen nousee niinkuin suurena äärettömänä haluna, ja ihanassa nautinnossa häilyilisi keveänä, utuisaksi avaroituvana jonnekin kauas ylhäisiin pidättämättömiin avaruuksiin. On niinkuin olisi pienuutta ja tukaluutta ja hantelaa pidätystä olla niinkuin on, ja halajoitsisi hälvetä, hälvetä ja ihanassa nautinnossa haihtua rajattomuuden vapaaseen ja kevyeen syliin. Tuntee olemisensa kuin sumuisen usvaisen vaipan, joka rasittavana kattaa ihmisen sielua, ja jonka pidätyksestä ihminen sielunsa haikeassa halajoinnissa pyrkii. Semmoista rajatonta epämääräistä halajointia on ihminen joskus, kun sielunsa liikkuu kauniiksi herkkyneenä.

Mutta sitte on kauniina oleminen joskus sointuavaa ja tyyntä peilailua, niinkuin asettava laine kulkee ihmisen lävitse silloin, joka hivelee jokaisen hänen jäsenensä sopusuhtaiseksi, ja tyynnyttää jokaisen hänen ajatuksensa selväksi ja rauhalliseksi. Jokainen tunne, joka mielessä silloin herää, on niinkuin olemisen ihanuuden tuntoon tulemista, jokainen mielen toivo on kuin oman sielun aaltoavaa ihanuutta, ja jokaisessa liikunnossaan on ihminen kuin kangastaisi sielunsa ja ruumiinsa yhtenä kuvastelevana tuntona. Niin silittävänä kulkee kauneus ihmisen sielua joskus.

Mitä on siis kauniina oleminen? Onko se

sammumatonta, ääretöntä hukuttavaa kaipaamista, jonka sylissä ihminen sulaneena herkkyy, vai onko se ihmisen lävitse heleilevää, ihmistä soinnuttavaa tyyneydessä lepäämistä, joka saa ihmisen olemaan kuin ylt'yleisessä kullassa kuvastelevan vedenpeilin, niin tyyneen ja heijailevan ihanan? O kauneus, vai oletko sinä kumpaakin yhdessä, oletko sinä sekä ihmisen sointumista että ihmisen riutumista, saat hänen ensin kuin rajattomuuden ihanuudella sytytetyksi ja väristytät hänet suuren suuren levon, silmänsä ja sielunsa ihanassa kuoleentumuksessa ummistavan levon läikemereksi, ja sitte herpaiset hänet sillä rajattomuudellasi niin että hän jälkeenpäin viruu sairaana ja haikeana ja kärsii sitovaa olemistansa, joka pidättävänä lannistaa hänet nautintoon hälvenemästä? O kauneus, oletko sinä sekä ihmisen päilyävää täydellistä ihanuutta että ihmisen sielun hiutuvaa kipeyttä, joka toisena hetkenä väristytät hänet onnesi kultamereksi, toisena hetkenä taas kätket ja kiedot hänet himmeän kyyneleisen suremisen sulattavaan vaippaan, jonka alla hän sisällisenä nyyhkynänä kalvautuu?

VII

Pylvästössä seisoo Antinous, nojautuu valkeaan marmoripylvääseen ja katselee ajatuksissaan eteensä. Ympärillään ylenevät valkeat pilarit, niiden välitse käyskelee ihmisiä, keskustelevia ihmisryhmiä edestakaisin. Näkyy hetken joku ohitseastuva ihmisryhmä, kuulee yksityisen lauseen heidän keskustelustaankin, sinne he hiljaa etenevät pilarien välille, väistyvät silmistä peittävien pilarien varjoon. Lähenee toinen verkkaan asteleva keskusteleva ryhmä, astuu ohitse ja häviää sekin pilarien taakse. Antinous seisoo yksin pilariinsa nojauvana, käsivartensa ovat pujotettuina ristiin rinnalleen, niin että toga on laskoksessa niiden alla ja jättää jalkansa edessä paljaiksi lähes

polviin asti, hän on ajatuksiinsa vaipuneena ja kuuntelee liikunnan hiljaista soljuvaa huminaa pilarien välillä. Joku yksinäinen, jonkun ohitseastuvan lausuma ja korvaansa jäämä lause jää joskus hetkeksi kajaamaan aivoissaan ja sielussaan.

„. . . . kauneus on lepäämistä . . . .“

Siitä oli astunut ohitse kaksi keskustelevaa nuorukaista, jotka jo hävisivät pilarien peittoon taaskin, ja ne sanat olivat jääneet ilmaan heiltä. — Kauneus on lepäämistä? Antinous jää katsomaan pilareihin, siinä kun ne seisovat pitkinä valkenevina riveinä edessä, katsoo marmoripalkkeja, jotka rauhaan laskeuneina lepäävät niiden pilarien varassa, liittyneinä kuin iäiseksi levoksi. Onko kauneus kuin sen marmorin lepäämistä ylenevien pilarien kannattamana? Onko kauneus sitä tasaista tyyntynyttä asettumusta, jossa marmoripaasien taakka sointuu pilaristoilleen lepäämään kuin painostaan lievittyneenä rauhan aaltona? Onko kauneus rauhan löytämistä ja rauhan tasaisuus-soinnussa lepäelemistä? Kauneusko kuin aalto, joka sopusuhtana liittää kokonaisuuden jokaisen osan ja jokaisen yksityisen jäsenen kokonaisuuden keveysolemiseksi?

„. . . Ihminen on kaunis . . . .“

Ihminen kaunis? Ihminenkö tasainen ja

tyyneeksi asettunut? Ihmisenkö sielu levon soivana ja sointuneena aaltona? Antinous katselee ihmisryhmää, joka hitaasti astelee ohitsensa. Harmaahapsinen, korkeavartaloinen vanhus, jonka valkea korkea otsa ja selkeät rauhalliset silmät ovat kuin kirkastuneena levon asunto. Vierellään astuu kummallakin puolella kukoistava norjaolkainen ja notkeakävelyinen nuorukainen, jotka kumpikin, paremmin kuullakseen ovat kevyesti kumartuneet vanhusta kohden vierellään ja, nuoret avoimet otsansa tottumattomasti rypistyneinä tarkkaavaan ajatuksen ponnistukseen, unohtuneina kuuntelevat hänen hiljaista verkkaista puhettaan. Ihminen on kaunis? Antinous seuraa silmillään kummankin nuorukaisen norjaa solavaa vartaloa, jota valkea chlamys kauniissa poimuissa verhoo, seuraa chlamystä holhoovan käden kaartoa ja kaulan siroa asentoa, katsoo käherän, ajatuksiinsa kumartunnen pään täsmällistä kauneutta ja silmien tyyntä selkeyttä, ja tuntee kuin silittävän rauhan sielussaan. Kaunis on ihminen, ja kangastavassa liikutuksessa tuntee ihmisen koko ihanan olon. Kun ihmistä katsoo, niin niinkuin säveltyneessä poljennassa liukuu sen ihmisen oloon, ja tuntee silmänräpäyksellisenä runona itsessään läsnä koko sen ihmisen lämpimän ja joustavan olon.

Kun näkee käden liikunnan, värähtää se liikunto sulavana taipuvana aaltona omassa olossa. Kun näkee liikkuvan käsivarren nopeat välähtelevät lihastenleikit, sulaa silmänräpäyksessä kuin itsessään koko sen ihmisen hennoissa liikkeissä vavahtelevaan olemiskudokseen. Ihminen on olonsa lepäävää ja silmänräpäyksellistä valmiutta, joka hetkensä elää hän kuin lävitsensä sopusoinnun ja täydellisyyden sulaumuksena, mutta seuraavassa hetkessään välähtää hän joka jäsenessään uudeksi sopusoinnun ja täydellisyyden tilaksi, joka sähkön herkkänä kulkee jokaista hänen jäsentänsä ja olonsa kudosta ja muodostaa ne sen uuden tilan värähtämiksi. Ihminen on kaunis: joka silmänräpäys kulkee ihmistä kauneuden aalto, ja valaa ihmisen joka hetki täydelliseksi sopusuhdan välähdykseksi. Kaunis on ihminen; missä ihmistä hentona katsoo, kokonaisenaan värähtää hän siellä ihmisen sieluksi, ja ihanassa väristyksessä tuntee hänen täydellisyytensä itsessään. Antinous katselee, katselee niitä poistuvia, pilarien väliin häipyviä nuorukaisia, vanhus keskellään, ja jokaista jäsentänsä hipuu ajatteleva kaunistuva lepo. Ihminen, ihminen on kaunis, jokainen ihmisen hetki on sävel, jonka sointuun koko hänen olonsa sulaneesti mukautuu. Antinouksen mieli

ikäänkuin seisahtuu siihen ajatukseen ja keinuvasti häilyy sielunsa. Kaunista on olla ihmisenä, norjana asettuneena tasaisuuden sointuna koko olento, jokaisessa olonsa kudoksessa täydelliseksi sulaneena, ja välähtävän valmiina heräämään taaskin toiseksi ja uudeksi joka jäsenessään sointuvaksi tyyneyden kokonaisuudeksi. Antinouksen silmät katsovat unohtuneessa uneksunnassa valkeitten pilarien välille, joilla marmori tyyneenä lepää, ja koko tilansa on rauennutta ja tyyntynyttä ajatuksiinsa kajaamista.

„. . . ihminen hälvenee hetkeen . . -"

Ihminen hälvenee hetkeen? Hälvenee niinkuin hiljaa avaruuksiin häipyvä soiton sävel. On kajaamista ja kajaamista, tuntee kuin häipyisi jokaiseen kätensä suoneen asti sielunsa häilyäväksi tilaksi. Niin on kuin unohtuisi olemasta ja kasvaisi yhteen hetken kanssa ja liukenisi sen myötä. Ei ole jäsentä ihmisessä, jonka tuntisi, ei ole mitään kovaa ja olevaa ihmisestä läsnä, liuenneena häilyy tunteenansa vaan, koko ihminen sielunsa väreilynä. On on vaan yhtä sulaamista, jokainen ajatus ja jokainen tunteminen ovat yhtä hetken kuvastelua, eikä tiedä missä on, itsessäänkö, vai hetken tuntemisessa. Ihminen unohtuu joka jäsenessään itsestään ja muuttuu tunteensa

huuruvaksi vellovaksi sumeeksi, joka sulavana ja syleilevänä levittäytyy kaiken ylle.

Antinous jää liikkumattomana tuijottamaan kauas pilarien välille yhteen kohtaan ilmaan, näyttää kuin kaikki ympärillä, pilarit ja käyskelevät keskustelevat ihmiset, tuntuisivat hänen sielussaan läsnä kuin huuruilevana ylt'yleisenä liikkumisena, jonka häilyävässä keinunnassa hänen omat ajatuksensa ovat ainoana kiintonaisena tilana, johon hän mielineen jää.

Kauniina oleminen on ihmisen hälvenemistä hetkeen. Niinkuin keinuvasti liukuu tunnelmakseen. Kauniina hetkenä haamuilee sielu ja ruumis yhtenä. Minkä näkee, se värähtää sieluksi ja sitte sulaa olossaan sen sielunsa tilan tuntemiseksi. Kaunis hetki kattaa ihmisen olon ja sulkee hänet joka puolelta syliinsä. Kun katsoo maan sylin runsaus- ja vehreystulvintaa, hykähtyy kuin pisaraksi sitä hämärää umpinaista vehreyttä ja uumoilee sielussaan kuin maan vehreänä verenä; kun näkee taivaan keveätä, sini-iloista kuoroa yllänsä, sukeltaa unohtuneesti sieluineen senkin heljäksi, ylentyväksi soimiseksi, mereksikin, jota taivaan rannan valuinen piiru autereisesti rajottaa ja joka päilyelee tyyntyvänä auringon ja taivaan peilinä, hymisee sielussaan ja hy-

väiltyinä nuortuvat ihmisen muodot, kun saa katsoa nuoren täydellisen ihmismuodon näkyä, joka kangastavasti sulaa ihmisen aistimia myöten ihmisen sieluksi. Unohtumista on kauniina oleminen, unohtumista sielunsa aaltoavaan, koko ruumiin olemattomaksi soinnuttavaan liikutukseen. Kaunis on ihminen, kun sielunsa ja ruumiinsa päilyy yhtenä herkkänä kuvastelevana peilinä, josta kaikki itsenäinen olemisen tunteminen on hälvennyt. Kauneus on hetkeen kuoleentumista ihmisessä, jolloin ihminen kokonaan kuvastelee sielunaan, jokainen ruumiinsa sykähdys sielustumisena.

Antinous on ajatustensa myötä katsonut pilareihin, siinä kun ne kuin ylenevänä kuorona tuntuvat sielullansa, häilyvästi tuntee hän valkopukuisten ihmisten liikunnan pilarien välillä ja ikäänkuin unessa jää hänen kangastelevaan sieluunsa aaltoamaan jonkun ohitse astuvan sana. Hän ikäänkuin hupenee siinä seisomiseksi, kätensä riippuvat voimattomina alhaalla sivuillaan ja leukansa on vajonnut rintaa vastaan, liikkumatonna hän seisoo ja sielunsa keinuu tuntemisenansa. Hiljaa hipuu hetki hetken jälkeen, ihmisiä astelee ohitse ja pilarit ylenevät; yhä seisoo Antinous päänsä rintaa vastaan taipuneena ja olonsa keinuu ihanana häilyntänä.

„. . . . elämä on kauniina olemisen hetkiä . . . .“

Ne sanat jäävät värähtyneen Antinouksen mieleen kuin lempeänä joka suoneen levittäyvä valaistus. Elämä on kauniina olemisen hetkiä! Kauniina oleminen lipuu niinkuin hivelevä muodostava käsi ihmistä ja silittää ja sulattaa jokaisen hänen jäsenensä kauneuden aallonnaksi ja koskettaa hänen koko olonsa sieluksi. Kauniit hetket ovat kuin ihmisen hienoksi värisemistä. Niinkuin sävel hiipii niinä hetkinä ihmisen jokaiseen verenpisaraan ja joka jäsenen tuntoon, ja saa koko ihmisen lävitsensä hymiseväksi ja lävitsensä heleneväksi. Oh, koko ihminen on yhtä hykähtynyttä ihanuuden väristystä, käsien ja sormien suoniinkin riutuu kuin lävitsekuultavaa kaunenemisen raukeutta, lasiset heljät soinnun suonet säveltyvät koko ihmisen lävitse silloin ja elää kuin taivaalliseen hohtoon heränneessä ruumiissa, koko olo sieluna. Mitä ovat muut hetket paitsi ne, joina jokainen mielenvärähdys uneksuu ja keinuu kauneuden unena! Silloin on ihanaa ja täydellistä elää, silloin säteilee ihmisen sielu kuin loistelisi se kukkasena Elysiumin kirkkailla kedoilla. Kauniina, kauneuden hykähdyksenä värisisi ihminen aina, ja kauneuden maailman syliin häilyisi ihminen aina kuoleu-

tuvan ihanuuden hukunnassa. Mitä olisikaan muu olo muuta kuin pimeätä olemattomuuteen hiutumista! Kauniina, kauniina, aina ihanuuden kummuntana, niin halajoitsisi ihminen olla, aina kauneuden värähtyneenä kosketuksena koko ihmisen sielu ja olo, sitte olisi lievää ja sulouden lempeätä elämä!

Antinous seisoo riippuvin käsin, päänsä rintaan nojauvana. Ei hän liikahda jäsentäkään, on vaan valuneena siinä, silmänsä yhtä haavaa kaikessa ympärillään, sielunsa ylt'yleisenä keinuntana. Ei hän liikahda yhdessäkään asennossaan, silmänsä uiskentelevat läsnäolemattomasti kaiken yllä, pilarien yleneminen yllä ja ihmisten humuava liikunta ympärillä kangastaa yhtähaavaisena aaltoamisen tuntona läsnä hänen sielullansa, mutta ei hän huomaa siitä mitään, mielensä tuudittuu vaan niinkuin ylt'yleisenä liikkuvan, ihanan aaltoilun myötä ja hyväiltynä jättäytyy hän sen valtaan. Ajatuksensakin ovat vaan sen hivelevän aaltoavan tilan liikuntaa.

VIII

Missä saisi ihminen ihanimpana raueta? Missä aaltoisi ihmisen sielu unohtuneimpana uneksuntana?

Antinous on vaipunut ajatuksiinsa ja katselee, silmiinsä hälvenevänä, eteensä.

Missä häilyisi ihminen joka silmänräpäyksensä hiveltynä suloutuvana sieluna? Missä olisi elämä yhtämittaista väristymistä ja yhtämittaista väristyksiinsä hälvenemistä?

Antinous ajattelee ja ajattelee, silmänsä katsovat epämääräisinä.

Siellä missä elämä humajoitsisi ympärillä, kuin lakkaamaton kohajoiva virran tulva, mutta missä itse saisi unohtuneena häämyillä sitä virtaa kuulemassa. Siellä missä ympärillä aal-

toisi suuri ja valtaava elämä, mutta missä itse saisi olla sen kaiken elämän hiljenevänä kajailuna.

Olisi maa ja kaupunki, jossa koko maailman elämä tykkisi, jonne kuin maailman sydämeen elämän kaikki äänet tulvisivat ja pakkautuisivat, ja jossa elämä kohisisi ja tihenisi tulvivana suurena rikkautena, niin siellä olisi ihmisen ihanan täytettyä olla sen kaiken elämän häilynnän rauhaisana peilinä. Yhtämittaa siellä ihmisen rinta värähtelisi uuden ja uuden näkemisen edessä ja yhtämittaa värjyisi uudessa kuvastelussa onnellinen sielu.

Niinkuin meren tyyntynyt peili, jonka tyyntyneessä sylissä koko taivas ja maa ihanuuden loisteena välkkyy, niin siellä sen maailman edessä ylt'yleisenä kuvastelisi, koko maailma ihmisen ihanoituvassa rinnassa liikkumassa. Äärettömänä elämän läikkeenä olisi siellä ihmisen rinta, joka hetkensä olisi uutta kuvastelemista ja uutta oman olemisensa taivaallista unohtamista. Koko maailmana olisi ihmisen sielu siellä ja rajattomana välkkyisi rajattomat hetket.

Antinouksen silmät välähtävät suuriksi, ja rintansa hengittää kevittyvänä ja levittyvänä, kun hän ajattelee.

Olisiko sitä kaupunkia ja maata, jossa

saisi rauhan rikkaudeksi lievittyä ihmisen halajoitseva sielu? Olisiko sitä maata ja kaupunkia, jonka suuren elämän keskellä ihmisen olo olisi täyttyneen rauhan ja onnellisuuden kummuntaa, ja jossa ihminen, kaikesta sielunsa haikeasta kaipaamisesta vapahtuneena saisi kylpeä olossaan kuin tahdottoman katsomisen ihanassa unhotusmeressä? O, olisiko maailmassa se maa ja kaupunki, niin ihanuuden rusoksi ihminen siellä hykähtyisi ja päilyisi täyttyneen onnensa kylvyssä ikäänkuin iltaisen meren yltäkultainen peilisyli, jossa rantojen tumma rauha ja taivaan kelmeän heleä avaruus rajattomana ihanuuden kirkastumisena lepää!

Antinous on yhä ajatuksissaan, mutta silmänsä loistavat syvinä ja katsovat varmoina eteensä, ja valaistuneilla kasvoillaan lepää onnellinen uskova toivo.

III

ROOMASSA

Rooma, humajoitseva kaupunki, Rooma, Capitoliumin ja ylpeitten forumien kaupunki!

Maailman sydän on mahtava Rooma, kirjavana kohisee liike sen kaduilla, ja vilinoivänä elämänä ovat marmoripeittoiset forumit. Mutta maailman hallitsijakin on mahtava Rooma, ja ylpeänä katselee korkea Capitolium ihmisiä ja liikettä häilyvän kaupungin ylitse, ja vakavina seisovat liikkeenä vellovain forumien vierillä temppelien juhlalliset ankarat ryhmät.

Rooma, suuri ja valtaava Rooma, jossa elämä lakkaamattomana huumauksena kohisee, ylpeä ja ankara Rooma, jonka ylitse näkyvät Capitoliumin ja Colosseumin vakavat haahmot ja forumien korkeat triumfipylväät, sinä, ikuinen Rooma seisot lannistavana ja huumaavana suuruutena ihmisen edessä ja mielikuvitus

jäykkenee ja kuuroutuu elämäsi ylt'yleisessä kohinassa. Mitättömänä käyskelee ihminen elämäsi alinomaisessa virrassa ja tyhjäksi kutistuu hän temppeliesi ja palatsiesi ylpeän lannistavan suuruuden keskellä.

Rooma, maailman kaupunki ja maailman hallitsija, yhtämittaisena kohinana humajoitsee elämä siinä kaupungissa ja yhtämittaisena toimeliaana hälinänä pauhaavat päivät siellä, mutta kylmänä ja käskevänä nousee se temppeliensä ja palatsiensa ylpeänä seisontana ja unohtaa jäätyneesti, ikäänkuin hetken mitättömän humun, koko itsessään tulvivan elämän paljouden ja ylenee pylvästemppeleineen ja ankaroine palatsineen kuin toisen iäisempänä kestävän elämän haahmona, joka kylmänylpeänä kohoo sen kaiken huuhtoilevan hetken elämän ylitse. Mahtava Rooma, ikuinen Rooma, maailman kylmä ja käskevä marmorihallitsijatar!

Mutta ankaran ja ylpeän Rooman, elämänä hälinöivän ja alinomaisena toimeliaisuuden virtana humuilevan Rooman, jonka kuurouttavassa kohinassa ihminen kuin säikähtyy mitättömäksi ja ikäänkuin lamautuu kokonaisuuden huumeeseen, sen Rooman ympärillä uneksuvat levon hiljaiset kaupungitkin, joissa tyyneyden uneksunta hiipii ihmisen ylle, ja joiden rauhassa ihminen keinuu sieluksensa.

Siellä on puistoinen Tibur, jossa lehdiköt verhoavat marmorihuvilain kirkkaita pilariryhmiä ja jossa kukoistavain pensastojen ja suihkuavien lähteitten vierillä kuvapatsaat valkeina välkkeilevät ja marmorireunustaiset lammikot hopeanheljinä kimaltelevat. Siellä on kirkas Antium, joka peilailevanana sinenä avauvan lahtensa ympärillä ylenee rakennustensa heleänä marmorikuorona, avonaiset pilarirakennuksensa selkeästi kuvastelevina meren heijailevaan syliin. Ja itse Roomassakin, kun astuu katujen hälinöivästä elämästä arvokkaana ja suljetun ankarana seisovan rakennuksen piiriin, on kuin samassa lipuisi toiseen hiljaisuutena ja tyyntymyksenä huminoivaan elämään, sammunut on silloin silmänräpäyksessä aistimista katujen huumaava elämä ja liike, hiljaisuutena ylenee ihmisen yllä ja ympärillä atriumin tyyni pilaristo, jonka keskellä kirkas suihkulähde heläjöivänä soi, taampana aukenee koko rakennus levollisena pilarien ryhmänä, taustassa näkyy hiljainen puisto, jonka vihantaa aurinko ihanasti valaisee. Tyyntä ja hiljaista on siellä pilarien keskellä, tuudittuvana tyyntyy ihminenkin, on kuin sammuisi muistosta se ulkopuolella hälinöivä elämän huume ja kuin sointuisi seisahtumaan siihen hoikkina ylenevien pilarien keskelle, sulaneena

yhdeksi, ylennettynä näkyväksi kuvaksi oman, heikosti hohtavassa marmoripermannossa paaltavan kuvastuksensa kanssa allaan.

Roomassa, humajoivan elämän ja lannistavan suuruuden kaupungissa, Roomassa, jonka valtaavassa humussa ihminen hupenee mitättömäksi kuin hitunen, siellä on ihmisellä lepäävän rauhankin ja kuvastelevan tyyntymisen sija. Roomassa, huimaavassa miljoonakaupungissa, jossa ihminen hälvenee ympärillään hälinöivään elämään olemattomaksi kuin pisara meren syliin, siellä voi ihminen hiljetä sielunsa rauhan temppeliksikin, ja sointua sielunsa tyyneydeksi. Roomassa, Capitoliumin ja Colosseumin kaupungissa, ankarain temppelien ja marmoripeittoisten forumien kaupungissa voi ihminen tuudittua rauhansa silmänräpäyksiinkin ja kasvaa sielunsa suloushetkiin.

I

Suorakulmaisena levittäytyy forum, keskellään Trajanuksen ylpeä pylväs. Marmoripeittoisena lepää se forum, edessä rajottaa sitä ankarahaahmoisen temppelin juhlallinen pilaristo, forumin sivuilla seisoo kummallakin puolella matala tasainen pilaririvistö, joka suorana täsmällisenä viivana leikkautuu silmään taivaan kantta vastaan, temppeliä vastapäätä toisella puolen forumia avautuvat korkean basilican pylvästöt forumille, kaiken ylitse ylenee Ulpius Trajanuksen ylpeä pylväs, joka kuin käskemisen ryhtinä kohoo marmori-ankaran forumin keskellä, kannattaen laellaan Caesarin ylpeästi kättänsä oientavaa pronssikuvaa.

Nojauneena takanaan aukeavan basilican

pilaria vastaan seisoo Antinous ja katselee ajatuksissaan forumin ikäänkuin kivestä haahmottuja ja lepääväksi rauhaksi jäähmettyneitä ulkopiirtoja, jotka selkeästi astuvat esiin kirkkaan sinistä taivasta vastaan. Ihmisiä liikkuu siinä alinomaisessa kiireessä torin poikki ja pilaristojen varjoissa ja takaa kuuluu basilicasta alinomainen äänten ja liikkumisen muodoton epäselvä solina. Ei siitä sentään ikäänkuin huomaakkaan mitään, silmä seuraa ainoastaan forumin vakavaa, ikäänkuin iäiseksi jäähmettynyttä haahmoa, ja sammuu kaikkea muuta tuntemasta.

Niinkuin ääretön liikkumattomuus selkenee ihmisen tunteeksi. On kuin mieli pilaroituisi marmorina, ajatukset ryhmittyvät selkeinä ja ankaroina, kuin kivestä hakattuina, ja jokainen tunne kasvaa tarkkana ja varmana kuin jalustaltaan ylenevän pilarin varsi. Yltävakavana, yltäliikkumatonna hyminöi ihminen, seuraa silmillään jokaista forumin ankaran selkeätä piirtoa ja jokaista sen täsmällisen ryhdikkäänä ilmaan leikkauvaa muotoa, ja muodostuu sielussaan yhtä selkeäsärmäiseksi ja ankararyhtiseksi kuin ympärillään se marmoriforum, keskellä Caesarin käskevä patsas.

Antinous seisoo kuin liikkumattomaksi jäätyneenä, käsivartensa riippuvat lamauneina

ja rintansa tuskin hengittää, mutta kätensä ovat pusertuneet kiinni ja mielensä huurteilee ankarana ja selkeänä kuin talvisen aamun korkea raikas sees. Niin on olonsa kuin iäisyyteen jäätymistä ja ajatuksensa leikkauvat mielessään tarkantäsmällisinä ja avaruuden selkeinä.

II

Ääriään myöten täyttyneenä ihmismerenä läikkyy ja liikkuu mahtava Colosseum, laidasta laitaan on se lainehtivaa ihmispaljoutta, ja ilma vapisee sen yllä ihmisten liikkeestä ja äänten huumaavasta sorinasta. Niinkuin summattomana, aistimet halvaavana ihmismeren liikkumisena levenee ja ylenee se Colosseum ympärillä, ylhäällä, laitojensa huimaavassa korkeudessa vielä häilyen liikkuvanana ihmisseinänä. Silloin tällöin liikahtelee koko se sankka ihmisten paljous sähköttyneesti, silmänräpäyksen sykähtynyt hiljaisuus seisauttaa ikäänkuin jokaisen suonen tykynnän koko avarassa Colosseumissa, jokaisen kasvot ovat käännetyt arenalle, joka valkohiekkaisena tasona avau-

tuu alhaalla Colosseumin keskellä ja jolla alastomia miekkailijoita liikkuu, silmänräpäyksen hallitseee kuumeinen hiljaisuus koko suunnattomassa Colosseumissa, jokainen silmä on liitettynä miekkailijoihin arenalla ja jokainen rinta koko siinä levottomassa ihmismeressä hillitsee ikäänkuin yht'aikaa äärimäisessä jännityksessä hengitystään, mutta silmänräpäys jälkeenpäin heltee äänten huumaava sorina taas valloilleen entistään hillitömpänä ja koko se ihmispaljous läikähtelee taas suunnattomana muodottomana äänten ja liikkumisen merenä.

Siellä istuu Antinous Colosseumissa, istuu ihmisten keskellä Colosseumissa ja tuntee kuin huumauksena koko sen suunnattoman, ihmisiä häilyvän Colosseumin. Pyörrytyksenä tuntee hän ympäristönsä, hän tuntee kuin sakeana ja sekavana huumauksena koko sen kuin kaikki aistimet lamauttavan ja kuuroiksi lyövän ihmispaljouden ympärillään, se irtautuu hänen mielikuvituksessaan kuin itsenäiseksi huohottavaksi eläimeksi, jonka huumeesen jokainen yksityinen ihminen hukkuu. Ikäänkuin yhtenä muodottamana ja äärettömänä sähköeläimenä läähöttää ja liikkuu ympäristönsä hänen mielikuvituksessaan, hän itsekin koko sieluineen lamautuu tahdottomaksi soluksi siihen muodottomana uumoilevaan kokonais-Colosseum-eläi-

meen, jolla on sieluna ikäänkuin yhteinen kaiken yllä läähöttävä, sijoiltaan nostava sähköttynyt jännitys. Sysäyksittäin saa niinkuin sisäisen iskun, jonka vavahduttamana toisten mukana koko sielunsa äärimmäisessä jännittymisessä kurottautuu seuraamaan arenalla liikkuvan miekkailijaparin jokaista liikuntoa. Jokainen silmä kasvaa miekkailijaparin jokaiseen liikuntaan siellä alhaalla, yhteisenä jännityksenä on koko suunnaton Colosseum, jokainen rinta ihäänkuin hengittää yhtähaavaa. Niin sinne katsoo äärimmäisessä, tiedottomaksi huumauvassa jännittymisessä, tuntee jokaista taistelevain liikuntaa nähdessään omain lihastensa sykähtävästi jännittyvän, silmänräpäyksittäin oma käsivarsikin terästyy ja kokoo kaiken voimansa, silmä liikkuu nopeana ja vaanivana jokaisen taistelijain liikunnan yllä, niin on siinä ja pidättää hengitystään kaikkien toisten mukana ympärillään. Kun viimein näkee toisen taistelijoista ikäänkuin kyyristäyvän kokoon ja samassa näkee hänen joka jäsenensä ikäänkuin terästyvän valmiiksi uuteen tehokkaaseen hyökkäykseen, ja kun sitte joka jäsenessään samana valmistuneena, varuillaan olevana ja pingottuneena hyökkäyksen jännityksenä odottaa tämän hyökkäyksen tehoa, niin samassa kun taistelijan salamantapaisella nopeudella ja voimalla

tehty liike en suoritettu ja vastustaja voimatonna sortuu sannalle, samassa on kuin silmänräpäyksessä laukeaisi jokainen jänne ihmisessä ja ikäänkuin lupsahtaisi äärimmäisestä pingottuneesta jännityksestä vapahtuneeseen hervottomuuteen. Läpi koko Colosseumin solahtaa samana hetkenä sama laukeava helteemys ja yhdessä hetkessä solisee koko Colosseum taas yhtenä muodottomana äänten ja liikkumisen merenä.

Niin istuu Antinous Colosseumissa ja elää aistimissaan koko sen suunnattoman ihmispaljouden muodottoman olon ja pingottuneen jännityksen. Kuin pyörtyvänä istuu hän siinä ihmisten keskellä, silmänsä yhtähaavaisesti koko siinä yhtenäisenä liikkeenä elävässä, suunnattomana joka taholle ylenevässä ja ylenevässä ihmispyörössä. Hervottomana vastaanottamisena istuu hän, sielunsa ja joka jäsenensä ovat sen huumaavan näkemisen hervotonta tahdottomaksi lamaunutta kajaamista. Ikäänkuin sähköttynyt on siinä ihmisjoukon edessä, jokainen tuntemus on kuin hupenemista itsestään ja huuruutumista epämuotoiseksi, kaiken ylle levittäyväksi ja kaikki itseensä tuntemuksena ottavaksi olemistilaksi. Colosseum, jännittyneenä, monihäilyvänä läähöttävä jättiläiseläin on ikäänkuin lamanut ja lumonut Antinouksen,

huimaissut ja tainnuttanut jokaisen hänen aistimensa ja huikaisevasti puunnuttanut koko hänen sielunsa, niin että hän nyt siinä ihmispaljouden keskellä istuessaan on vaan itsestään huvennutta, joka tunnossaan ja jäsenessään huumaantunutta Colosseumin humajoivan ja hälinöivän elämän kajaamista.

III

Luutut soivat ja tanssijatarten sirot, läpinäkyväin harsojen verhoomat vartalot liihottavat atriumin marmoripilarien edessä. Pöytien ääressä lepäävät togapukuiset nuorukaiset ja miehet, otsillaan viheriät viinilehväseppeleet, puhelun sorina läikkyy pilaristoja.

Keveästi liitävät tanssijatarten parvet, harsojen hulmuisesta häilynnästä kimaltavat hoikkien ranteitten kultarenkaat, kimaltavat timanttihelmet mustien kutrien lennossa. Keijuen entää soiton kantama tanssi, näkyy silmään nuorten taipuvain vartalojen norja, sävelten mukaan sulauva liikunta, välähtelee norjilla taipuvilla vyötäisillä kultainen vyö, joka kokoo läpinäkyvän puvun lentävät helmat,

silmänräpäyksen näkee harsojen alta jalokiven säihkyvän rinnan paaltavalla iholla, silmänräpäyksessä on se välähtänyt näkyvistä taas. Lentävänä liehuu tanssi, kuin soiton kannattamana keijuu se, kiihottuu soiton mukana silmänräpäyksittäin kuumeiseksi lennoksi, jolloin koko tanssijatarten parvi on yhtenä harsojen ja ruson pilvenä, lievittyy siitä taas keveästi hiljenevän soiton mukana, ja taaskin näkee silmä harsopilven yllä nuorten, norjina taipuvain käsivarsien notkeat hivelevät liikkeet ja vartalojen taipuvan sulon, tanssijatarten lempeänä liikkuvasta utupilvestä sykähtää silmänräpäykseksi syvän sinisen silmäparin katsanto suoraan sieluun ja välähtää harsojen utuilevasta sumeesta esiin pyöreä valkea polvi. Sävellyttävinä ylenevät tanssijatarten utuisan ryhmän yllä pilarien kirkkaat kannattavat muodot ja taampaa pilarien välitse hyväilee silmää marmorisena valkeneva seinän näky, jota keveät kukkakuviot ihanasti soinnuttavat, ja jonka tyyneys- ja sointuisuussylistä luuttujen hulmuva humu tuntuu tulvivan.

Pöytäinsä äärissä lepäävät viinilehväotsaiset nuorukaiset ja miehet, katsovat tanssijatarten utuilevaa pilveä, puheensa nousee ja laskee soiton mukana, soljuvina ääninä huminoi korkea pilaristo. Pöydillä ylenevät korkeat

maljat, joissa viini kultaisena välkkyilee. Ryhmissä lepäävät viinilehväotsaiset nuorukaiset ja miehet, jonkun olalta on valunut toga, voimakkaan kiinteänä paaltaa hänen paljas kuulakan kiiltävä olkapäänsä häilyvässä valossa, joku toinen on kohottanut voimakkaan käsivartensa, jonka ranteimessa raskas kultarengas säteilee, ja nostanut huulilleen maljan, viinilehvän varjossa välähtelevät silmänsä, kun hän välkkyvän maljan ylitse liittää ne tanssijattareen, joka hiukset hajallaan ja silmät vallattomana loisteena lentää soiton pyörteessä ohitse. Kiihottuneet hohtavat täplät polttavat jonkun nuorukaisen poskilla, kun hän, silmänsä kummallisesti kuultavina ja epätasaisesti hengittäen tuijottaa tanssijatarten lentävään parveen, eräs toinen taas katsoo jännittyneen kylmänä, kasvoilla hillitty kalpeus ja kädet sykäyksittäin pidätetysti värähtelevinä. Silloin tällöin ottaa joku jonkun ohitseliitävistä tanssijattarista polvelleen ja liittää käsivartensa taipuvan kultavöisen uuman ympärille ja saa paljaan ruusulle hohtavan ja lämpimälle tuntuvan käsivarren omalle kaulalleen, hän suutelee tavottamansa neidon tuoreita hymyileviä huulia ja korkeata kaulaa, joka kalpeavärisenä ja kiinteäihoisena värähtää suutelon alla, suutelee harsojen alla nousevaa ja laskevaa rintaa, jonka

rusoisassa ihossa veri kepeänä ja lämpimänä lennättää: hykähtynyt, kesken tukahtuva nauru värähtää silmänräpäykseksi ilmaan. Soiton ja tanssin humua, puheen ja maljojen sorinaa, heräävää ja keskenkatkeavaa naurun heläjöintiä on kevyt ja korkea pilariatrium, viinin tuoksua ja maljojen hohtoa, luuttujen valuista soittoa ja pilarien ylenemistä, tanssivain neitojen harsopilveä, ja paljastuvien olkapäiden ja polvien vahanvalkeata ja pyöreätä kuultoa.

Kummalliseksi kiihtyy Antinouksen mieli siinä kun hän, otsallaan viinipuun tuores lehvä, hillittyvänä istuu ja kuuntelee puheen ja soiton aaltoilevaa humuilua ja katselee maljojen välkyntää ja tanssijain lentävää pyörrettä. Hillittyvänä, värähtelevänä istuu hän ja tuntee kuin koko se humajoiva atrium väräjöisi ja aaltoisi hänen sielunansa. Keinuvan tanssin utuileva liidäntä ja jokaisen kohotetun käden taipuva sulo kangastaa välähtyneesti hänessä läsnä, jokainen poskea lähenevä ja poskelle liittyvä poski, jokainen otsalla häilyvä otsaa hipaiseva kiharan kosketus, jokainen toisensa kohtaava ja toiseensa sykähtävä silmäyksen väläys elävät läsnä hänen tunnossaan ja väristyttävät hänen. Vapisevana värähtyy hän, siinä kun hän lepää ja elää salin huumetta. Veressään välähtelee hämärästi, ja joka kerta kun sieluunsa tuntuu

nuoren vartalon sorja taipuminen tanssin aallon myötä, tai nuorten huulien kiinteä liittyminen nuoriin sykähtäviin huuliin, täytyy hänen hillitä ja pidättää itseänsä, ett'ei hän itse holteettomana läikähtäisi salin huumeeseen.

Niin istuu Antinous huumeisessa salissa ja koko korkea sali läikkyy hänessä hänen sielunaan. Kepeänä ja kirkaspilarisena ylenee yllänsä se atrium, taampaa soinnuttaa mieltä seinien kukkamaalauksilla sävellytetty lempeä valkeus. Puhelun ja liikunnan solinana läikkyy koko avara atrium, ilma keinuu luuttujen soittoa ja pilarien editse liehuu tanssijatarten hulmuva utu, hukuttuvana katsoo Antinous sitä ja sulaa sieluineen siksi eläväksi humuavaksi saliksi. Hämärtävästi tuntee hän itsessään jokaisen viinin välähdyksen hiotussa maljassa, ja jokaisen harson hulmunnan, ja jokainen katse, joka kosteana kuultaa häntä kohden, tuntuu hänen koko hellenneessä olossaan värähdyttävänä läsnä.

IV

Kaunis Clelia, lepäät paljaana, allasi tiikerin kirjava kellervä talja.

Lepäät paljaana tiikerin mustan ja kellervän kirjavalla taljalla, toinen kätesi on pujotettuna pääsi taakse, mustat hiuksesi leviävät pehmeinä ja runsaina sille taipuneelle käsivarrellesi ja vasemmalle rinnallesi. Lepäät liikkumatonna, jäsenesi suloisesti valuneina, ainoastaan katsovat silmäsi välkähtelevät kuin tummat marmorihelmet ja hymyksi avauneiden huuliesi välillä välähtelevät hampaasi valkeina, välähtelee tiikerin kynsikin taljassa, jolla velttona lepäävä kätesi huolettomana leikkii.

Niin kummallisen epämääräinen on silmiesi katse ja niin kummallisen epämääräinen

suusi hymy, siinä kun kauneutesi paljaudessa valuneena lepäät ja annat silmiesi selittämättömän salaperäisen katseen liikkua ilmassa ja minussa. Siksikö hymyilet, kun tiedät käsivartesi täydellisen lämpöisän pyöreyden ja olkapääsi kiinteän joustavan muodon? Täydellinen olet siinä kun ilman hyväilevänä lepäät, katselen heikosti taipuneen korkean kaulasi kiintonaista pyöreyttä ja kuulakankalpeata väriä, katselen aaltoavan rintasi kiinteän varmoina ja hennonvärjyisinä muovauvia pyöröjä, joiden hieno iho tuntuisi koskevan käden alla kimmoisan taipuvana. Hennonkiintonaisena pyöreytyy rintasi kukkulain alla vyötäistesi hoikka norjan värähtelevä ympärystä, ja varma- ja tarkkapiirtoisena rakentuu silmien edessä vatsasi heikosti ylenevä, alabasterinkuulakka kupu. Seuraan silmilläni toistensa ylitse laskettujen, ristissä lepääväin jalkojesi sulavana pyöreyvää muotoa ja polvesi soukkaa ja sirokupuista lumpiotä, seuraan sääriesi solavaa ja joustavaa kimmoa ja rentona riippuvan jalkasi sirosti kaareuvaa muotoa.

Kaunis olet, nainen, siinä kun lepäät, jokainen jäsenesi paljaana, ja silmäsi selittämättömänä hymynä seuraavina katsettani! Mitä ajattelet, nainen, siinä kun jäsentesi kauneudeksi värjyneenä virut, elätkö käsivarsiesi so-

lakkana lämpöisänä pyöreytenä, vai valuuko mielesi koko ruumiisi kuulakasta ja kiinteänkimmoista kauneusoloa tuntien? Selittämättömästi katsot vaihtuvavärisillä silmilläsi, ja hampaasi välähtelevät valkeina heleänpunaisten huuliesi välillä.

Oletko sinäkin ihminen, nainen, ja onko sinullakin ihmisen sielu? Vieraasti ja kummasti katselet sinä, hymyilevien huuliesi välitse välähtelevät hampaasi valkeina ja teräviná, ikäänkuin tahtoisit upottaa ne ihooni ja villinä ja vieraana riemuna imeä vereni minusta. Onko sinullakin sielu, sinä vieras olento, joka niin selittämättömänä katselet ihmeellisesti päilyvillä silmilläsi, ja jonka muotoon silmilläni sulaan, osaamatta sukeltaa mielesi oloon? Vieras, vieras olet, nainen ja epäilevänä ja etäisenä katselen sinua, mutta kaunis, kauniskin olet, Clelia, joka lepäät tiikerin kellervällä taljalla ja veltosti valuneella kädelläsi leikittelet tiikerin välähtelevällä kynnellä, silmäsi selittämättöminä minussa!

Epäilevänä sinua katselen, kaunis Clelia, silmäni liikkuvat muotojesi solakkaa pyöreyttä ja ihosi maidonkuultavaa kimmokkuutta, katselen rintasi varmapyöröisiä kohonteita, katselen olkapääsi kiinteätä valkeata ihoa joka kimmoisana tuntuisi hyväilevan käden alla, kat-

selen hiustesi lämmintä pehmeätä lepäämistä rintasi ja käsivartesi kuulakkaalla iholla ja sieluni herkkenee kuin olisi se liukenemassa muotosi yllä. Mutta samassa kohtaavat silmäni epämääräisesti tähystävän katseesi ja sieluni jäähtyy vieraantuvaksi epäröiväksi ihmetykseksi taas. Mitä olet sinä, vieras ja kaunis Clelia, tiikerin kellervällä taljalla, joka niin salaperäisenä katsot, ja niin salaperäisenä kauneutena väilyt?

V

Yksinäisessä atriumissa istuu Antinous, istuu yksin ja kuuntelee hiljaisuutta.

Edessänsä suihkuu ilmaan heleä veden säde, joka näkyy monivärisinä pisaroina ylhäällä ja sitte helähdellen putoaa takaisin marmorialtaaseen, joka häilyilee läpinäkyvänä vetenä. Ympärillä ylenevät kahden puolen hoikat valkeat pilarit, jotka keveinä kohoovat kannattamaan aukonaista kattoa. Pilarien takana hiljenee silmä katsomaan seinän heleästi yksivärisiä suunnikkaita, joita keveästi esiinastuvat pilasterit soinnukkaasti reunustavat ja joiden kirkkaalta pohjalta ruusuvyötä kantava Amor tuntuu liitävän katsojaa kohden. On hiljaista. Taampana aukenee uusien hiljaisten huoneiden

pilaristoja, keveinä ylenevien pilarien juurilla näkyy siellä täällä joku valkomarmorisen kuvapatsaan solavana ja tyyneenä seisova haamu, taaimpana, jatkuvien pilarien välitse näkee taustassa vehreän puiston lehvikön, jonka keskellä korkea suihkulähde kuuluu solinoivan.

Hiljaista. Antinous istuu silkillä päällystetyllä pitkällä marmorijakkaralla, jonka neljä jalkaa himmeästi kuvastuvat permannon marmoriin, istuu hiljaa, polvensa nostettuna polvellensa ja kuuntelee hiljaisuutta. Silmänsä häilyvät vedensuihkun kimaltavassa kaaressa, mutta pilarienkin kirkas seisonta on ylenemisen tuntona läsnä hänessä, ja seinien tyyni rytmikäs näky tuntuu sävellyttävänä hänen sielullansa. Heijailevasti on huoneen koko humiseva rauha läsnä hänessä, hän tuntee hyväiltynä valkeitten marmorikuvien solakan tyyneen seisonnan pilarien välillä, tuudittuneena rauhana on sielunsa ja sointuneena mukautuu mielensä tuntemaan koko huoneen keijuilevaa levon humajointia, hiljenneenä kuuntelee hän suihkusäteen loiskuavaa putoamista pisara pisaralta ja mielensä helähtää jokaisen putoavan veden helmen helähtäessä veden hiljaa päilyvään kalvoon.

VI

Marmorilavalla, jonka pilarien välitse näkee ylhäältä ilmaa vastaan riippuvan hinteloita häilyviä lehtioksia, ja jonka edessä alhaalla heleilevänä aukenee meren rannaton välkkyvä peili, kummallakin puolella rannan ylenevä puoliympyrä, joka hohtelee toisten marmorirakennusten kevytviheriäisten puistikkojen reunustamia pilariryhmiä, siellä ylhäällä lepää Antinous marmori-istuimella ja katselee ajatuksiinsa unohtuneena ulos pilarien välitse meren ja ilmojen syliin.

Siellä lepää Antinous istuimelleen valuneena ja silmänsä häämyilevät pilarien ohitse meren peilissä, joka tyyneenä ja rannattomana avautuu edessä. Niin ylenevät pilarit edessään kuin kevyen tyyntyneen mielen liihotuksisena

ylentymyksenä, oksien vapaa ilmaisa häilyminen pilarien välissä ilman syvää sineä vastaan on kuin sielun keveätä tuudittumista ja avaroituva pilvetön taivas, jonka loputonta sineä linnut sukeltelevat, ja joka lepää äärettömänä meren heijailevan piirin yllä, tuntuu kuin valaistuksena ihmisessä. Heleänkirkkaat pilaristot rannan ylenevässä puoliympyrässä kahden puolen tuntuvat kuin kuorojen yltäkirkkaana sointuna ihmisen mielessä ja harvalehtisten oksien tuudinta lempeässä ilmassa pilarien välillä tuntuu hivelevänä ja hyvänä koko olossa. Avaraa ja seesteisen rannatonta on edessä, kun siinä lepää ja silmät, mitään katsomattomina, epämääräisinä harhailevat taivaan ja meren piiriä, joka rajattomana avaroitumisena hälveilee ja välkkyy edessä.

Niin lepää Antinous marmoripilaristossa meren edessä ja jäseniänsä heruu valuva kangastelu. Ei hän jäsentänsäkään liikahda kun hän lepää sielunsa hyväilemänä siinä, eikä ajatustakaan herää kangastavassa mielessään, nauttivana raukeutena lepää hän vaan ja herkkyy näkemisensä tuntona. Siinä istuimellaan pilaristossaan hän on kuin näkemänsä meren ja taivaan kepeän korkean kuvun ja kirkkaiden marmorirakennusten sulanutta, itsensä unohtanutta kuvastelemista.

VII

Narkissosta katselee Antinous, Narkissosta marmorissa.

Olisiko sinuna, uneksuva Narkissos? Sulouden aalto koko olentoa valumassa? Kumartuneena veden peilin ylitse, silmä herkähtyneenä silmän näkemiseen, koko sielu ja olo yhtenä seisahtuneena väristyksenä?

Antinous seisoo ja katsoo, kätensä ovat vaipuneet sivuilleen, toga valuu toiselta olaltaan.

Narkissos, suloutunut Narkissos, olisiko sinuna? Sielusi kylpee, ja joka jäsenesi on sulanut ihanuuden väristykseksi. Etkö ikäänkuin seisahdu silmiesi katsomiseen, ja eikö silmistäsi levittäydy ikäänkuin suloinen kuoleentumus jokaisen jäsenesi ylle? Haihdut ja häl-

venet näkemyksesi ylle, koko olosi hykähtyy näkemykseksesi, ja kaikki muu viruu rauenneena ja häipyvänä sinussa.

Olisi, olisi sinuna, sulouteesi seisahtunut Narkissos, koko ruumis tunnosta kuoleentuvana, joka solunsa värjynnässä yhtenä kauniiksi hykähtymisenä. Nojaisi hervoton käsi rannan kylmään paateen, olisi rinta ja koko vartalo hekumoituvaa raukenemista ja polvistuneet jalat menehtyvää hiutumista, mutta koko olo sulouden hukuttuvana valumisena.

Antinous seisoo suorana, silmänsä ovat riutuneet suuriksi, kätensä riippuvat heikkoina ja niiden suonia kalvaa hieno uuvuttava sairaus.

Narkissos, joka sulaneena liukenet kuvasi näkemisen ylle, eikö ihminen kauniina ole ikäänkuin tunteeksensa kukkuroitumista ja tunteeksensa kuolemista? Eikö ihminen kauneutensa halvauvana hetkenä ikäänkuin herkähdy koko olossaan ja ole kuin tulvivaa kumpuavaa tuntemisen aaltoa, jonka kantamana koko ihminen sisältään liikkuu ja vuotaa esiin? Narkissos, joka iäksi olet silmiesi näkemiseen vangittu ja lumottu, ja jonka koko olo on hetken tunteen kukkuralla väilymistä, eikö kauneus ole ihmisen jäämistä tunteeksi, jonka myötä hän hälvenevänä liukenee olemisensa jokaisesta halusta ja pyrkimyksestä? Ihmisen lumoutumista ihanuu-

den värjyväksi aalloksi itsensä ja näkemisensä välille?

Antinous seisoo, seisoo liikkumatonna ja katsoo, togansa on valunut hartioilta alas ja lepää jaloissaan maassa, liikkumatonna hän seisoo ja katsoo, joka jäsenensä suloisesti lamauvana, kasvonsa värähtyneen jäykkinä, kuvansa ylle hykähtynyttä Narkissosta.

VIII

Niin hipuu kauneus ihmisen suonia kuin uuvutus. Tekee suonet sinisiksi ja kalvaa hiuduttavasti joka jäsentä. Niin kauneus valuu kuin hitainen ihana neste ihmistä, joka hiljaa ja hiljaa hipuu jokaiseen verenpisaraan ja jokaiseen solun kudokseen ihmisessä ja raukasee jokaisen verenpisaran ja jokaisen solun suloiseksi ihmisessä. On raukenemista, kauneudeksi raukenemista joka jäsenessään. Mitä tekisi? Ja miksikä tekisi? Kauneinta on levätä, kauneinta tunteinansa levätä. Miksi vaivautuisi tahtomaan ja toivomaan? Miksi ponnistaisi henkeänsä selkeäksi ja kirkkaaksi? Miksi säihkyisi tahtovaksi toivovaksi rohkeudeksi? Ihaninta on rauhana levätä. Raukeana tahdottomana rauhana. Jokaisessa ihon kudoksessa

hieno hipuva raukeuden nautinto. Elämä, ulkopuolinen, kolea hantela elämä? Vaivaavaa ja runtelevaa olisi sen kosketuksen alaisena olla, epämukavaa ja tukalaa. Levoton ja häiritty olisi ihminen sen kovassa sylissä. Ei ihminen kauneudestansa elämään tahdo herätä, kauneutensa häilyvässä, koko sielun ja olon hervottavassa unessa on ihmisen halu heräämättä väilyä. Jättää koko ihmisellään itsensä nautintoolonsa syleilyyn, kuten koko olemista ihanasti uuvuttavaan kylpyyn, niin on ihmisen halu, ja siinä kylvyssä tuudittua ihanaan uneksuvaan herpoutumistilaan, jossa ei toivo, eikä tahdo mitään, elää ja tuntee vaan ja viruu rauenneena. Kutoutua kuin pehmeään, koko sielua ja oloa hyväilevästi verhoavaan harsoon, niin halajoitsee ihminen olla, ja sen harsonsa verhoomana uinailla itsensä epämukavalta ja työläältä tuntuvasta elämästä hillittyyn ja hivelevään uneksumistilaan, jonka sylissä ihminen heruu nauttivaan hyväilevään velttouteen. Kauneus, kauneus, kuin unnutus, hempeä raukaseva unnutus hiipii ja hipuu se ihmistä, veltoksi heruneena ihanuuden herpoumuksena sulaa ſa uneksuu ihminen sen sylissä, eikä silmäänsä tahtoisi avata sen raukasevassa sylissä, jokainen solu ja jokainen verenpisara suloutuvana unenhumalana.

IX

Antinous on vajonnut ajatuksiinsa, istuu avonaisessa pilaristossa, jonka yllä palmut heiluvat, ja vaivautuu syvemmälle ajatuksiinsa. Kätensä ovat pujotetut toisen polvensa taakse ja otsassaan on syvä ryppy, silmänsä katsovat totisina eteen.

Mutta kun ihminen ei aina häily kauneutena? Kun tulevat kolkot ja sammuvat hetket, jolloin koko olo on tuskallista tyhjyyttä? Kun koko elämä melkein on kolkkoja tyhjiä hetkiä?

Hiljaa ja hitaasti pudistaa Antinous päätään, ja silmänsä jäävät epämääräisen pohjattomina tuijottamaan yhteen kohtaan, niiden katse ikäänkuin seisahtuu ilmaan edessä.

Niin sammunutta on ihmisessä välisti, niin mykkää ja pimeätä. Mieli uumoilee sekavana

ja sakeana, ja kuin tukalassa kärsimyksessä tuntee elämän ympärillä. Niin tyhjänä ja nuutuvan laimeana uikottaa se elämä ympärillä, ja sekavana tukaluutena tuntuu se piinaantuviin aistimiin. Niin on ihminen usein, ja uumoilee sielussaan kolkkona. Miksi on ihmisellä semmoiset sammuneet tukaluuden hetket? Ja miksi ovat useimmat elämän hetket niitä kituvia tukaluuden hetkiä? Niitä synkkiä hetkiä, joina ihminen jäykkenevänä värjöttää elämän yksitoikkoisuuden keskellä?

Katsovan Antinouksen kasvot värähtyvät vieläkin totisemmiksi, ja silmänsä pysyvät entistä tuskallisempina.

Miksi on ihmisellä sammuneet hetkensä, jolloin hänessä ei välky mitään, ja jolloin kaikki halu ja tahto on lamassa hänessä? Miksi häilyy ihminen ihanuuden sylissä toiset hetkensä, kun sentään enin elämänsä uumoilee pimeän nääntymisen alla? Kolkolta tuntuu elämä kauneuden sylissä uneksuneelle, tyhjältä ja tylyltä ja lohduttoman autiolta. Miks'ei saa elämästä kaikiksi hetkikseen hälvetä ja miks'ei aina saa hyväiltynä kauneuden unena sulattaa kaikki koskettava elämä tuudittavaksi säveltymiseksi itselleen? Surullista, surullista on elämä ajatella, kauniina oleminen on vaan silmänräpäyksen hykähtynyt tunne, kun taas elämä, kelmeä

väritön elämä tuikottaa ihmisen ympärillä loputtomat nääntyvät hetket, ja joka hetki sulkee hänet tukalaan syliinsä. Surullista ja kolkkoa on ihmisen enin elämä ja tukaltuvana elää ihminen enimmät hetkensä.

Mutta eikö itse kauniina oleminenkin ole ihmisen sairautena kärsimistä? Eikö kauniiksi värähtynyt ihminen juuri ole suurta sulattavaa surua?

Antinouksen suuret surulliset silmät jäävät tuijottamaan yhä yhteen kohtaan ilmassa, hiljaa ja ajatuksissaan kohottaa hän kätensä pitelemään otsaansa.

Kauniinahan ihmisessä on imemässä niinkuin suuri sulattava kaiho? Kun sielu ikäänkuin kasvaa itsestään, ja sulautuvana levittäytyy katsottavan ylle, silloin on koko olo suloiseksi haikeudeksi pehmenemistä, totiseksi, totiseksi värähtää koko ihminen, silmäänkin on niinkuin kihoisi kyynel ja katse häämyilee kosteana ja herkkänä. Totista suloista suruisuuden pehmeyttä on kauniina oleminen, ja kauniina hetkenään liikkuu ihminen sulana kaihon ja suloisen surumielisyyden herkkyytenä. Kipeyttä, haikeaa, koko sydämen herkyttävää kipeyttä on kauniiksi väristynyt ihminen, ja ihmisen heräänminen kauniiksi on ihmisen sulamista sairaaksi, sielunsairaaksi. Onko siis itse kauniinaolemi-

nenkin ihmisen hivuttuvaa riutumista ja kärsiikö ihminen kauneudessaankin? Mitä on siis ihminen ja ihmisen elämä?

Antinous jää yhä katsomaan eteensä ilmaan, silmänsä päilyvät särkyvän syviksi, kun hän yhä epämääräisesti tuijottaa eteensä, tuontuostakin pudistaa hän hiljaa ja hitaasti kaunista kiharaa päätänsä, ja silmänsä tuijottavat yhä tuskallisina samaan kohtaan.

X

Elämä on kaipaamista, suurta ja alituista. Koko ihmisen olo ja sielu häilyy ja keinuu suurena ja pohjattomana kaipauksena. Ihmisen halu, ainainen sisäinen rajaton halu on huveta itsestään, huveta rajattomana. Kun ihminen värähtää näkemyksensä kauneudeksi, on hänen halunsa hälvetä sen näkemyksensä ylle unohtuneena ja itsestään hukkuvana. Kun maailma kangastaa taivaallisen hetken silmänräpäyksellisessä hykähdyksessä hänen sieluunsa, on hänen ainoa elävä halunsa silloinkin koko sieluinensa olla näkemyksensä rajattomuuden täydellisenä, kaikki tuntevana peilinä. Kun ihminen herkkyy ajatukseksi, on silloinkin hänen halunsa koko ololaan sulata ajatuksensa myötä ja itses-

tään liuenneena ajatuksellansa sukeltaa kauas ihaniin selittämättömiin avaruuksiin. Aina värähtää ihmisessä kuin suuri ja hukuttava kaipauksen läike, ja aina jättäytyy hän joka teossaan tämän läikkeen kannattamaksi.

Niin on kuin kasvaisi ihmisen sisältä aalto, joka jokainen hetki kukkurallensa kohoten nostaa ja kantaa ihmisen mielen mukaansa alituiseksi ulos ja ulos eteenpäin kuohuamiseksi. Niinkuin mielen pohjalta se kaipaus kasvaa ja tulvahuttaa aina koko ihmisen mukaansa. Rajattomana raukenemisen haluna on ihminen sen kaipauksen sylissä, jokaisen hänen ajatuksensa ja jokaisen hänen mielensä liikunnan sulattaa se usvaisaan keinuvaan syliinsä. Koko ihmisessä kytee ja hiutuu se ääretön kaipaaminen ja jokaisessa ihmisen olotuntemuksessa se tulvahtuu esille. Olisi aina rajatonna, olisi aina itsestään hälvenevänä, nousisi kuin ylt'yleisenä huuruna olemisensa rajoista ja tulvisi kaiken ylle.

Niin on ihminen sisältään kuin ylt'yleisenä, joka taholle rajattomana pakkauvana liikkumisena ja nousuna, eikä koskaan ole ihmisen olo lepoa. Aina halajoitsee ihminen, aina liikkuu hän rajattomuuteen levittäymisen haluna ja joka hetkensä on hän sisältään kipeä. Haikeata ja vaivanalaista on ihmisen olo aina ja

valittava nyyhkynä on hänen ainoa pohjainen tunteensa. Kun ihminen värisee kauniina, on hänen tuntonsa sulautumisen kipeätä halajointia, kun hän vetäytyy kokoon kylmän ja runtelevan elämän edessä, sisällisyyttään hän silloinkin värisee ja kavahtaa sen elämän kovaa ja haavottavaa kosketusta. Aina on ihminen umeata tiheätä sisällisyyden vellontaa ja aina halajoitsisi hän jättäytyä tästä sisällisyydestään antauvan valumisen lievitykseen. Mihin saisi levittäytyä, että siitä sielunsa raskaasta vellonnasta lievittyisi? Mihin saisi jättäytyä, että sielu, kärsivä sairastava sielu saisi levon ja lievityksen? Olisi elämässä silmänräpäys, jonka ylle saisi ihanassa, helpottavassa unhotuksessa valua! Olisi elämä, johon ihminen sielustaan saisi kuin äärettömyyteen, suloiseen, vapahtavaan äärettömyyteen hälvetä! Olisiko missään maailmassa sitä äärettömyyden näkyä, jonka edessä vapahtuisi ihmisen sidottu sielu, ja jonka edessä ihminen iäksi lievittyisi sisällisyytensä tuskaisasta pingotuksesta? Voisiko ihminen maailmassa herätä hetkeen, joka hellittäisi vapaaksi ihmisen pakahtuvan vaivanalaisen rinnan, ja hivelisi tyveneksi ihmisen levottoman vellovan rinnan?

IV

EGYPTISSÄ.

Egypti, maa jonka lävitse Niil, aluton ääretön Niil leveänä ja rauhallisena valuu ja jonka ympärillä erämaa avautuu keltaisena äärettömyytenä, Egypti, maa, jonka alati selkeän taivaan alla suunnattomat pyramidit pimeäpiirtoisina ja synkkinä ryhmäkköinä ylenevät, ja jossa erämäitten keskellä sfinxit äänettöminä lepäävät vuosituhantista kiviuntansa, liikkumattomilla silmillään tuijottaen vaikenevien aavikkojen ylitse ympärillään.

Majesteetillinen on mahtava Niil, siinä kun se taivaanrantaisen leveänä hitaasti kulkee kulkuaan ja etenee matalain rantojensa ohitse. Leveänä ja levollisena kulkee se Niil, yllään taivaan valtaava pilvetön sinikupu, kulkee tasaisena ja tyyneenä erämaitten halki,

joissa pimeäpiirtoiset ja suunnattomat pyramidit seisovat vaikenevien aavikkojen keskellä ja joissa ainoana äänenä on vaan yksinäisen hiipivän shakaalin ulvonta taivaan rantaan asti liikkumattomana seisovan erämaan keskellä, kulkee se leveä ja levollinen Niil tyynenä ja tasaisena mataloina aukenevain peltorantojenkin ohitse, jotka ovat alinomaisena ihmisten liikkeenä ja peltojen lainehtimisena, kulkee levollisena niidenkin ohitse ja etenee majesteetillisen hitaana ikäänkuin yhä kulkisi iäti vaikkenevia ja iäti liikkumattomia erämaa-aavikkoja. Taivas tuntuu olevan ääretön, siinä kun se paljaana ja pilvetönnä kaartuu levollisen Niilin ylitse, ja etäisyydessä matalalta yhtyy yhteen erämaan tumman juovan kanssa ylt'ympärillä, matalaa taivaan rantaa vastaan kuvastaa siellä täällä alavilla rannoilla joku yksinäinen palmuryhmä, joka yksin häiritsee taivaan rannan tasaisena levittyvää piiriä ylt'ympäri.

Ihmeellistä on Egyptissä, rajattoman taivaan piirin ja levollisen valtaavan Niilin maassa. Ihmisen mielestä katoo niinkuin aika, ja ihminen hupenee huomiosta. Miksi jäisi huomio pieneen ihmiseen siinä kun kulkee Niilin levittyvää mahtavaa povea, yllään taivaan valtaava kupu ja ympärillään erämaitten etäinen keltainen äärettömyys? Miksi muistaisi nykyisen

hetken siinä kun seisoo vaikenevan pyramidin edessä, joka vuosituhannet on liikkumatonna katsonut Niilin levollista kulkua ohitsensa ja vuosituhannet ylennyt saman sinisen liikkumattoman taivaan kannen alla, sill'aikaa kun ihmispolvet ja valtakunnat sen juurella ovat vaihtuneet kuin liikkuvat pilvet?

Egypti on iäisyyden maa, jossa kaikki seisoo liikkumatonna ja ääretönnä ihmisen ympärillä. Iäisyyteen herää ihmisen mielikuvitus joka silmänräpäys siellä, ja minne jääkin katse, tuijottaa ajattomuuden ja äärettömyyden kivettävä katse ihmistä vastapäätä. Siellä jäähmettyy ihmisessä olevan hetken tunto ja itsestään huimaistuna seisoo hän ajattomuutta ja äärettömyyttä silmästä silmään ja jää sen lumoomaksi.

I

Antinous seisoo pyramidilla, seisoo hiljaiseksi jäähmettyneenä sen laella ja katselee liikkumatonna ympärilleen.

Edessään aukenee aavikko äärettömänä tasona, joka huimaavassa etäisyydessä tasaisena pyoliympyränä yhtyy taivaan kaukaiseen matalaan rantaan. Sen tummankellervän tason keskellä luikertaa Niil vaaleana vyönä, valuen esiin ikäänkuin taivaan etäiseltä rajalta lähenee se heikosti kiemurrellen ja levenevänä keltaisen aavikon keskitse ja paisuu viimein läheten leveäksi mereksi siinä kun se hitaana ja majesteetillisena valuu pyramidin kohdalla pyramidin ohitse, siitä taas jatkean mutkittelevaa kulkuansa pohjoiseen matalan aavikon keskitse

viimein kuin luikertavana hopeajuovana häviten silmistä pohjoisen taivaanrannan kuulakkaaseen väriin. Suunnattomana levittäytyy ympärillä erämaan keltainen tummeneva äärettömyyden syli, lähellä, virran rannalla aaltoaa maanpinta heikkoina, tuskin tuntuvina kukkuloina, joilla siellä täällä kasvaa joku yksinäinen jäykkälehtinen palmu, mutta kauempana häviää kaikki yksinäiseksi tasaisuudeksi, joka tummenevana äärettömyyden näkynä levittäytyy joka puolelle ja jonka katsomiseen kaikki aistit jäykkenevät.

Artinous seisoo pyramidillaan, seisoo liikkumatonna ja katsoo etäisyyteen ympärillään. Allansa levenee joka puolella pyramidin suunnaton tumma kiviryhmä.

Kuinka mitättömäksi tuntee itsensä siellä huimaavan pyramidin laella ympärillänsä erämaa ääneön äärettömyys! Niin on niinkuin sammuisi omasta olemisestaan ja seisoo siinä, joka tunto uumauvana. Silmät ikäänkuin sokeuvat, kun yhtämittaa tuijottaa sinne äärettömille silmäkannattimille ympärillä, ääretön hiljaisuus on ihmisen ympärillä, niin että on kuin lamattu kuulemasta, korvissa vaan joskus äärimmäisen hiljaisuuden kuurouttava humina. Ajatustakin huimaa kun katselee kivipaasia allansa, jotka vuostuhannen vuosituhannen jäl-

keen ovat levänneet samoissa liitoksissaan, ja jotka kaukaisen menneisyyden ihmiset, joita ei mielikuvituksessaan jaksa kuvitella oikeen todella eläneiksikään, ovat sovittaneet sijoilleen omien elävien käsiensä voimalla.

Kuinka mitätön ja turha on ihminen! Antinous katselee kiviä allaan ja antaa silmäinsä vaeltaa taivaan kupua ja erämaan ääretöntä syliä. Kuinka turhaksi kuihtuu ihminen tunnossaan! Paasi lepää paaden päällä vuosituhannet liikkumattomuuden, ikäänkuin iäisyyden untansa, iäisenä ylenee yllä taivaan kupu, jolla aurinko aina samana vaeltaa kaarensa, iäti samana lepää ylt'ympäri erämaan ääretön povi ja iäisenä, joka päiva samana kulkee Niil kulkuansa. Ihminen, ihminen vaan elää päivän, surkastuu toisena kuin kuivan erämaan kärvenevä ruoho. Ihminen, sinun ympärilläsi seisoo iäisyys ajanjaksojen ävitse pysyvänä vaihtumattomuuden ryhtinä, ainoastaan sinä itse olet kuin hetken hehkuva tulenkipinän lento, joka kohta olet hupeneva kuolleena tuhkana, ja jonka elämä jälkeenpäin on kuin unen muisto, jota jälkeenpäin e enää todeksi uskokaan. Antinous jää katsomaan sammaleisia kiviä allaan ja ajatuksissa seisahtuvat. Ne kivet on sijoilleen asettanut ihmisen toimelias käsi, jokaisen liitoksen on sovittanut

ihmisen taitava käsi, missä on se ihminen nyt, missä on muistokin siitä ihmisestä? Kivet lepäävät kivien päällä samoina kuin vuosituhannet sitte ja jäävät tuleviksi vuosituhansiksi samaan liikkumattomaan lepoonsa, mutta jaksaako kuvailla sitä ihmistä joka liitti ne kivet sijoilleen, todelliseksi eläneeksi ihmiseksi, joka näki auringon ja joka vavistuen tunsi erämaan äärettömyyden ympärillään, niinkuin itse nyt? Tyhjään hälvenevä ja ohitsemenevä on ihminen, ikäänkuin meren nouseva, hetken elävä ja sitte iäksi sammuva aalto. Ikäänkuin hetken kestävä tuulen humu on ihmisen elämä, joka hetken liehuu elämänsä, mutta kohta on ohitse taas ja kaikki ympärillä yhtäläisenä järkähtämättömänä muuttumattomuutena, ikäänkuin se tuulen humu ei ikinä olisi humissutkaan sen liikkumattomuuden keskellä. Turha on ihminen ja turha ihmisen olemassa olo ja jälkeäjättämättä häviää ihminen elämästä.

Antinous on jäänyt tuijottamaan kiviryhmäkköön edessään ja silmänsä ovat jäykenneet. Vähitellen selkenee hänen katseensa taas, hän katsoo yhä kiviryhmäkköön allansa, mutta mielessään sulavat hereille ikäänkuin uudet ajatukset. Eikö ihmisessäkin ole rajaton elämä? Eikä ihminenkin hetkinään liiku rajattomana? Antinous tuntee yhtähaavaisesti

koko sen suunnattoman kiviryhmän haahmon allansa, mutta samassa tuntuu hänessä myös erämaan autio ja rajaton avaroituminen ympärillä ja taivaan iäinen korkeus yllä ja hän ikäänkuin järkähtyy koko olossaan. Hän tuntee kuin omana sielunaan sen erämaan rajattoman uumoilun, rajattomana ylenee ja kaareutuu mielessään taivaan ääretön kupu ja kivien suunnaton levittäyvä ryhmä allansa tuntuu kuin liikahtavan eläväksi ja keinuvana kannattavan hänen sieluansa. Kaikki sulaa sieluksensa ja vavahtuneessa silmänräpäyksessä on niinkuin purjehtisi hän pyramidinsa sylissä ajattomien aikojen lävitse ja näkisi yhtähaavaisena hykähtyneenä unena aikojen vallettuvan muuttuilemisen. Hetken on kuin kangastaisi silmiinsä laajan korkean kaupungin keinuva näky aavikolla pyramidin edessä, hän näkee sen selvänä ja kirkkaana piirtyvän keltaista erämaata vastaan, näkee sen särmikkäät muurit ja tasaiset katot ja kuulee katujen vilkkaan humun, samassa hälvenee koko kaupunki silmistä kuin näkymättömän käden pyyhkäsemänä ja erämaa levittäytyy vaan tyhjänä ja tummana edessään. Seuraavana hetkenä on kuin näkisi hän pyramidien sivut yht'äkkiä heräävän hälinöivään elämään, tummia vilkkaita ihmisiä liikkuu, kiskotaan suuria suun-

nattomia paasia ylös ja kuulee vasaroiden elävän kalkkeen, hälinöivänä kirjavana liikkeenä ja ihmisten toimeliaana vilinänä ovat pyramidin sivut, mutta samassa näkyvät ne taas kuolleena pimeänä kiviryhmäkkönä edessä, joka seisoo kuin iäisyyden jäykkänä vaarumattomuutena. Suuri suunnaton sotajoukko ilmestyy aavikolle pyramidin edessä, hetkessä on koko keltainen erämaa vilkasta liikkuvaa hälinää, sotavaunujen ja ihmisten vilinää, Niiliä kattaa sotalaivojen paljous, joiden mastomeressä pitkät kirkasväriset viirit iloisesti heiluvat, seuraavassa silmänräpäyksessä näkee senkin näyn selittämättömästi sammuvan silmien edessä, ja erämaan taas vaan aukeavan ympärillä äärettömänä liikkumattomuutena ja vaikenemisena.

Niin seisoo Antinous pyramidin laella liikkumattomaksi jäähmettyneenä ja näyt kulkevat sieluansa. Värähtyneenä seisoo hän ja vavahtunutta sieluansa leimuu ihana ilo. Eikö ihminenkin silmänräpäyksittäin välähtele iäisyyden hykähtyneenä tuntemuksena? Eikö ihminen hetkessä joskus aukene iäiseksi ikäänkuin yht'äkkisen salaman valaisemana?

Iäinen on ihminen silmänräpäyksittäin! Yhtähaavaisesti on hän kaikkea ympärillään, aikojen lävitse upottautuu hänen tunteensa ja

syleiltynä sulaa hänen mielensä hetken äärettömyyden täydelliseksi hyminäksi. Ääretönnä, ääretönnä päilyy ihminen, kun hän itsestään unohtuvana vavahtuu iäisyyden tunnoksi ympärillään. Vapisuttavan ihanaa on ihmisen olla, kun hän sieluineen sulaa näkemyksensä ylle ja sieluineen hälvenee näkemykseksensä, läikkyävää ihanuutta on ihminen silloin ja rajattomana päilyy hänen olonsa. Miks'ei ratkekkin ihminen ihanasti olemisesta katsomisen rajattomana hukuttavana hetkenä?

Antinous seisoo pyramidillään, niinkuin äärettömänä keinuvana ryhmänä tuntuu se pyramidi kannattavan ajatustunnelmoimisiaan, silmänsä ja sielunsa keinuu yhtähaavaisen päilyvästi sen pimeässä kannattavassa ryhmässä, aavikon äärettömässä äänettömässä levenemisessä ympärillä ja Niilin vaaleassa vyössä, joka mutkitellen luikertaa alavien lakeuksiensa keskitse. Miks'ei jätä ihminen itseänsä katsomuksensa unohtuneeseen, kaikkituntevaan hetkeen ja vapahdu ihanasti elämästä?

II

Kuolleiden äänettömän kaupungin keskellä seisoo Antinous, edessään kivijalustalla lepäävä Sfinxi.

Lepää Sfinxi kivijalustallaan, tuijottaen kivisilmillään eteensä, kivikäpälänsä oiennettuna. Sfinxin takana näkee laajana ja matalana avauvaan holvistoon, joka näkyy silmään loppumattomina, vuorestahakattuina pilariristöinä, jotka viimein häviävät näkyvistä kattaavan holvisuojan umpinaiseen pimeyteen. Sivulla sfinxistä seisovat kummallakin puolella kuningasten suunnattomat kuvapatsaat, ne istuvat liikkumattomina, kädet kummallakin polvella, katse korkealta ihmisen ylitse jäykkänä kaukaisuudessa. Taampana nousevat ylt'ympäri ilmaan

louhittujen vuorien aaveelliset ja kaameanpaljaat haahmot.

Kuin kivettyvänä seisoo Antinous siinä sfinxin edessä, silmänsä liikkumattomassa sfinxissä. Niin herkkämuotoiset ovat sen sfinxin kasvot, kuin värähtyneenä hempenee mieli niiden sieluun sulavaa muotoa tuntiessa, mutta sitte tuijottavat niistä kasvoista harmaat liikkumattomat silmät, jotka kivettävässä kylmyydessä ikäänkuin katsovat ihmisen puhki ihmisen ohitse ja sielu ikäänkuin jäätyy sen katseen kohdatessa. Sfinxin rinnatkin vellovat hempeytenä silmään ja sulana ja halaavana jää katsomaan niiden värähdyttävää naisellista kauneutta, ja olkapäitten solava ja puhdas muoto, joka hyvänä ja hienona liikutuksena tuntuu sieluun, saa ihmisen antauvasti pehmenemään. Niin velloo Antinous värähtyvänä, kun hän katsoo sfinxin rintaa, ja sielunsa valuu sulana nautinnonhaluna sitä hyväilevänä hempeytenä tuntuvaa rintaa, mutta samassa kohtaa hänen silmänsä taas sfinxin jäykistävän kivikatseen, ja hän näkee jalustalle oiennetun sfinxin suonikkaan leijonakäpälän, jonka käyrät voimakkaat kynnet ikäänkuin liikahtelevat, ja samassa hyytyy kuin kivetys suonissansa. Kivettävästi tuntee hän samana hetkenä kuningasten suunnattomat, liikkumattomina istuvat kivipatsaatkin

ja matalalakisen pimeän pilaristoaukenemisen edessään ja seisoo kuin joka tunnossaan jäykkenevänä.

Ne kuninkaat istuvat mykkinä pimeämuotoisina paikoillaan kädet polvillaan ja katsovat, päät jäykästi suorina liikkumattomasti korkealta ihmisen ylitse kallioiden erämaisiin aukeuksiin ympärillä, ja sfinxin takana seisovat pilarit loputtomina pimeyteen häviävinä riveinä, jotka mataloina kannattavat lakeana levittyvää katon holvikkoa. Mielikuvitus jäykistyy, kun siinä katselee niitä liikkumattomia patsaita ja pilarien päättymätöntä metsää, ja kun ajattelee että ne samat kuningaspatsaat ja samat lakeat pylväsholvit ovat seisoneet, edessään sama lepäävä, eteensä selittämättömästi tuijottava sfinxi vuosituhannen vuosituhannen jälkeen samaa liikkumattomuuden untansa. Niin niinkuin kolkkonee mielikuvitus ja ajatuksetkin jähmettyvät tuijottaviksi siinä kuolleen ja aution liikkumattomuuden keskellä. On kuin jäykkenisi itse sen iäisenä seisovan kivettymyksen keskelle, ja kuin jäätyisi elämästä, rinnan ainoana tuntona sfinxin katseen selittämätön ja kylmä hyydytys.

Vai onko ollenkaan elämää? Eikö lepää koko maailma silmänräpäyksen kivettämänä, oma sydänkin lyömätönnä? Kolkkona, kaameana kiviunena kaikki, aikakin hävinneenä?

Antinous katsoo kuin jäykistyvänä ympärilleen. Niin on kuin jäähmettymisen silmänräpäys itsessään, ja kolkkona hyytyy hänen mielikuvituksensa. Kaameat kivikasvot tuntuvat veressänsä, tuijottavain elottomain silmien hyydytys kulkee jäisenä jäseniänsä. Eikö koko maailma ole silmänräpäyksessä seisahtunut ajattomaan kuolemiskivettymiseen? Eikö koko elämä ole hetkessä hyytynyt kiveksi?

Vai onko koko elämä muuta kuin kivettymistä? Elämä, jäänkylmä, ankea ja autio, onkokaan se muuta kuin ihmisen jäätävää kammottamista? Niinkuin suunnatonta ja muodotonta vierauden ja kylmyyden hirmua on elämä ja maailma, jossa joka hetki kolkot ja pimeät kivetyskasvot ja kivetyssilmät tuijottavat ihmiseen, ja jossa ihmisen värjyvä mieli joka hetki halvautuu hyydyttyvänä kammostumisena. Hetkeksi siinä kovassa liikkumattomassa elämässä unohtuu silmä sfinxin hempeänä, ja sielulle hyväilyn lievityksenä tuntuvaan rintaan, silloin sulaa koko sielussaan hyväiltynä ja herkkyvänä ja hiipii koko ololaan sen sfinxin hempeyttävän tuudittavan rinnan ylle ja on joka solussaan halajointia ja sulaumusta ja herkkyyden valuntaa, mutta samassa jo kohtaa silmä sfinxin katseen ja silmänräpäyksessä hyytyy ihminen jäykistyväksi kammoksi taas. Kylmänä ja

vieraana hirmuna tuntuu paljas elämä ihmiseen ja kammostuvana kangistuu ihmisen sielu sen edessä. Elämä on ääretöntä ja kovaa autiutta, jonka keskellä ihmisen jokainen tunto jäähmettyy kivenlyömäksi ja hädänsäikähdykseksi.

Niin seisoo Antinous ja ajattelee Kuolleiden Kaupungissa, ympärillään pimeät ja liikkumattomat kuningasten patsaat, edessään kivetyssilmäinen sfinxi, leijonakäpälä oiennettuna.

III

Mutta mitä onpi elämä? Onko se kammottavuutta, jonka keskellä ihmisen jokaista suonta kivettävä hätä lamaa? Vai onko se hyvää ja lempeätä herkkyyden katsetta, jonka edessä ihminen ihanasti värähtyy sielunsa sulaksi liikutukseksi? Kumpaa se on, suurta ja kylmää vierauden kosketustako, vai lempeän liikutuksen syleilyä, sillä kumpanakin tuntuu se sykähtävälle ihmiselle?

Toisinaan on ihminen elämän edessä paljasta haikeata nautinnon sulaumusta. Valuu herkkyneenä ihanana värähtelevän maailman ylle, ja ainoana suloisena kipeytenä on ett'ei saa vielä liuenneempana jättää itseänsä sen ihanatuntoisen maailman ylle. Kaikki ympä-

rillä tuntuu kuin sielun suloiselta hyväilyltä, jokainen tuntoon virkoava huomio maailmasta värähtyy ihanasti mieleen, niinkuin sielun lievitystä on kaikki, ja mihin silmä jääkin, sointuu sielu sulana kohta näkemyksen mukaan ja päilyy täytettynä ja tyydyttyvänä. Koko maailma on silloin joka ilmiössään mielelle kuin suloinen ja lempeäaaltoinen lepäämyksen meri, jonka hyväilevään syliin on ihanaa jättäytyä, ja ihmisen ainoana suurena toivona on silloin vielä välittömämpänä tuntemuksena valua sen suloisuusmeren tuudittavain aaltojen mukaan. Niin on niinä hetkinään, kuin olisi koko olo maailman olon säestystä, tahtoisi kummuta itsestään sen maailman ylle, eikä ole mitään ihmisessä, ei yhtään tunnetta eikä yhtään jäsentä, joka ei haikeutuisi halusta valua siksi tuntemiseen häipymiseksi. Niin tuntuu elämä joskus suloisena ja sielua hyväilevänä.

Mutta sitte tuntuu elämä toiset kerrat taas kuin jäähmettävä kova kolkkous, jonka edessä ihminen hyytyy jokaisessa tuntonsa sykähdyksessä. Niin silloin näkyy maailma kuin tylynä ja runtelevana autiutena ihmisen ympärillä, uhkaavana ja kovana seisoo se ihmisen edessä ja säikähdyttää hänen jokaisen tuntonsa värähdyksen kangistuvaksi kammoksi. Kuin rautaisilla liikkumattomilla kasvoilla tuijottaa se ih-

miseen, kaameuttaa hänen sielunsa jäiseksi kamaluudentunnoksi, ja halvaa jokaisen hänen heräävän tunteensa puistuttavalla pelolla. Pelottava on elämä joskus, kaamea ja kammottava, ja näkyy ihmiselle aaveellisen tyhjyytensä ja kylmyytensä paljaudessa, sen näyn edessä jäätyy ihmisen joka jäsen sisällisestä kammosta ja verensä heltee hitaasti vieriviksi kivihelmiksi suonissaan, helpottumattomaksi tärähtyneeksi säikähdykseksi seisahtuu koko olonsa.

Onko elämä nyt siis ihmisen ympärillä aukenevaa pelotuksen tuijotusta, jonka edessä ihminen joka olonsa ja tuntonsa kudoksessa jäähmettyy? Vai onko se sulaa sielun hyväilyä, jonka haltuun hurmauvassa unhotuksessa halajoitsisi hälvetä, ikinä siitä ihanuusvärähtymisestään virkoamatta? Vai onko elämä kumpaakin, onko elämä sekä jäykistävää, ihmisen tyhjäksi lamaavaa suuruuden autiutta, että myöskin ihmisen syliinsä sulkevaa ja ihmisen sylissään autuaaksi tyydyttävää armon kosketusta, onko elämä niinkuin sfinxi, joka kivenkylmänä lepää iäisyysoloansa, mutta jonka rinnoille ihmisen olisi suuri sairas halu sanomattomassa nautinnonhukunnassa hälvetä? Onko elämä kivijäykät leijonakäpälänsä oientava ja hyydyttävillä kivisilmillään tuijottava sfinxi, jonka rinnoille sulana sieluna valuisi, mutta jonka sil-

mäyksen edessä jäykistyvänä tyrehtyy jokaisessa verensä pisarassa? Onko elämä sulouden ja kammotuksen kivisfinxi?

Sulan suloinen elämä, kolkko ja runteleva elämä! Pelvon ja hädistyneen tuskan lamaamana kaameutuu ihminen jokaisessa olonsa sopukassa elämän edessä. Joskus taas sulaa hän sen saman elämän edessä ihanuuttaan haikeaksi sulousnyyhkynäksi ja herkkyneeksi onnen liikutukseksi. Miksi vaihtelee ihmisen olo niin? Miksi herää ihminen, kun hän kerran on saanut sulata onnena herkkymään, miksi herää hän siitä enää elämän kovaa paljautta tuntemaan? Miks'ei jää ihminen taintuneena, iäksi taintuvana elämänsfinxin suloisille sulouttaville rinnoille, ja huku niiden ylle hurmaukseen kuolevana! O elämä, elämä, joka tuo kylmän tunnon ihmisen joka jäseneen, joka joskus hetkittäin halvaa ihmisen jokaisen tunnon ja jokaisen ajatuksen jäiseksi säikähdykseksi, elämä, jolla on sfinxin kylmä tunnoton kivikatse ja sfinxin käyräkynsinen kivenraskas leijonakäpälä, miks'ei sen elämän edestä halajoitsisi iäksi hälvetä hetkenä, jolloin sen saman elämän rinta velloo sulana hyväilyn tuntona ihmisen edessä, ja jolloin hän ihanoituvassa lievityksessä voi koko sieluineen juosta sen herkän ja sulaneen hempeyden ylle! Kun luonto

ja maailma avautuvat sulattavana hyväilyn sylinä ihmisen edessä, kun maailma ja ihmisen ihanoituva sielu liittyvät yhteen iäisyys-syleilyyn ja ihminen kaikkine aisteineen ja koko värähtävine oloineen raukenee sen maailman ylle, miks'ei hän silloin iäksi halajoitsisi sammua siihen onnensa hykähdykseen ja iäksi lievittyneenä unohtaa koko muun elämän! O, kun sammuisi ihminen ihanana hetkenään, kun lakkaisi elämästä hykähtyneenä ihanuuden hetkenään, iäksi silloin lievittyisi ihminen olemisesta ja iäksi lauhtuisi ihmisen vapahtuneessa sielussa olemisen pimeä, umea pakotus!

IV

Niiliä liukuu Antinous venheessä, seisoo kallistuneen venheensä partaalla, ja katselee vievään veteen, jolla kuplat leikkivät, toga on valunut jalkoihinsa paljaalta vartaloltaan.

Aurinko on laskussaan taivaan rannalla, Niil lepäelee ympärillä kuin suunnaton, hiljaa liekkuva kultakansi. Kaukana viivauvat iltataivaan syleilevää kultaa vastaan matalain rantojen haamut, joista erottaa siellä täällä jonkun ihmisasunnon tai palmuryhmän tummat äärriviivat.

Siinä seisoo valtaavan, levenevän kultaisen Niilin keskellä, liukuvassa venheessään Antinous, ja katselee, paljaalla vartalollaan veden liekkuva kuvastus, veteen venheen vierellä, katselee kullanruskoa iltaisen maailman ylitse.

Syvinä päilyävät silmänsä, kun hän liikkumatonna seisoo siinä ja katselee veteen venheen vierellä, johon kallistunut venheensä ja seisova paljas vartalonsa heittää väilyvän viherjänkultaisen varjon, ja jossa venheen liikunnan synnyttämät kuplat hiljaa jäävät taakse, alla avautuu taivaan kirkas kuvastus rajattomana kupuna, jonka sylissä joku veden häilyttämä pilvi keveänä leijaa. Vielä syvempinä näkyvät silmänsä, kun hän hiljaa nostaa ne ja jää pitkäksi hetkeksi näkemään Niilin kultaista pintaa ja taivaan pohjatonta kirkkauskantta vastaan näkyväin rantojen tummanväritöntä vyötä. Silmissään on syvä ja harras syttymys, siinä kun hän hiljaa ja liikkumatonna katselee.

Niin seisoo Antinous liukuvassa venheessään ja katselee vuoroin virran vievää kuplehtivaa vettä, jonka sylissä taivas äärettömänä keinuu, vuoroin ympäröivän maailman ääretöntä välkähyttävää kultasilmänräpäystä, seisoo liikkumatonna liukuvassa venheessään, paljaalla vartalollaan hypähtelee veden kuulakas, kullalle välähtelevä kuvastelu. Seisoo hän siinä liikkumatonna, toinen kätensä rinnalla, toinen rentona riippumassa sivullaan, huulensa nauttivasti puol'avoimina.

Niin liukuu venhe, ja Antinous seisoo, Niil kuvastelee kultaisena ja rantojen viivat väisty-

vät tummemmiksi veden ja taivaan kullan keskelle. Hetki tykähtää hetken jälkeen, Antinous seisoo yhä ja katselee ympärilleen kallistuneen venheensä partaalla, illan viileä ilma hyväilee paljaita jäseniänsä, hiljaa liukuu venheensä virran kultakantta.

Niin kuluu hetki hetken jälkeen, aurinko on lähennyt taivaan rantaa ja maailma muuttuu ylt'yleiseksi kullaksi, jonka sylissä rantojen viivat näkyvät ainoastaan epäselvinä juovina. Silloin viimein kun auringonsilmä on ikäänkuin sulkeumassa taivaanrannan kätköön ja sen viimeinen hykähtynyt katse punervana hohteena leikkii maailman kasvoilla, silloin Antinous yht'äkkiä näkyy liikahtavan, silmänsä syvenevät ja suurenevat hetkessä ja kasvonsa värähtävät ääretöntä kärsivää vakavuutta, kun hän nyt ikäänkuin nousee korkeammaksi ja viimeisen auringon säteen mukana katsoo ympärilleen. Niinkuin sisältään valaistuna seisoo hän, ja rintansa liikkuu, kuin polttaisi sen jokaista jännettä sanomaton kuoleuttava ihanuus, silmänsä katsovat hykähtyneinä ympärille, kun nyt koko maailma palaa viimeisen auringon säteen kultana. Kun viimein aurinko on vaipumassa varjoon, ja ainoastaan sen viimeinen säde leikkii kelmenevässä ilmassa, silloin ottaa Antinous askeleen venheestään, silmä liitettynä

siihen väistyvään aurinkoon ottaa hän askelensa, valkea jalkansa kätkeytyy veden kalvoon venheen vierellä, sinne veden helmaan vajoo Antinous hitaasti kokonaan, katse vielä viimeiseksi kirkastuneena kohotettuna äärettömän taivaan kultasyliin ja auringon viimeiseen sammuvaan silmäykseen. Hetki jälkeenpäin hoippuu Niilin kantta tyhjä liukuva venhe ja auringon viimeinen kuoleva säde välkkyy kultaisesti veden renkaissa, jotka ovat heränneet venheen vierellä vedenkannessa ja hiljaa levitäiksevät, kohta sammuvat ne renkaatkin liikkumasta ja aurinko häipyy, viileänä ja kosteana levittäytyy yön haalea kelmeys Niilin ylle ja taivas sammuu värittömäksi.

Suom. kaunok. 1.